

SAMMANFATTNING

I Stockholm HVB barn och ungdom (HVB BoU) ingår verksamheter för barn i åldrarna 0-12 år med föräldrar och för ungdomar t.o.m. 20 år omfattande bl.a. akutvård, utredning, stöd, behandling och skyddat boende. Sedan 2004 genomför HVB BoU en kontinuerlig utvärdering. I en första delrapport, april 2007, presenterades resultat betr. inskrivningarna 2004. I denna andra delrapport ligger tyngdpunkten på uppgifter om inskrivningarna 2005, inklusive uppföljningsuppgifter från socialsekreterarna om situationen för de tidigare inskrivna 6 månader efter utskrivningen. Rapporten kompletteras med andra utvärderingsuppgifter, inklusive resultat från enskilda verksamheter.

År 2005 gjordes totalt inom HVB BoU 255 inskrivningar av barn och ungdomar 0-20 år och föräldrar. Tyngdpunkten i redovisningen ligger på inskrivningar som pågick längre tid än en vecka och som omfattade 65 barn, 75 ungdomar och 58 föräldrar.

Könsfördelningen bland barnen och ungdomarna var huvudsakligen jämn, men med en viss övervikt flickor i ungdomsgruppen. 65-70 % av barnen och ungdomarna hade utländsk bakgrund.

80 % av inskrivningarna gjordes av Stockholms stad. De flesta inskrivningarna gjordes enligt socialtjänstlagen. Andelen LVU- placeringar var 13 % i barn/föräldragruppen och 35 % i ungdomsgruppen.

De flesta barnen och ungdomarna bodde innan inskrivningen med enbart en förälder, oftast mammorna. Svårigheter i föräldrarollen och anknytnings- eller relationsproblem med barnet var de vanligaste inskrivningsorsakerna i barn- och föräldraverksamheterna. Bostadsproblem och ekonomiska problem förekom också i stor utsträckning. Bland ungdomarna dominerade skolproblem och familjeproblem som medförde att ungdomen inte kunde bo kvar i hemmet. En stor andel av ungdomarna hade varit utsatta för psykiska övergrepp eller hot om våld.

Den genomsnittliga inskrivningstiden var 2 månader i akutverksamheterna och 6 månader i stöd- och behandlingsverksamheterna. 65 % av utskrivningarna från barn- och föräldraverksamheterna och 60 % av utskrivningarna från ungdomsverksamheterna gjordes efter utfört uppdrag. Ett antal utskrivningar gjordes till en annan placering eller för annan behandling. Vidare avbröts eller avslutades ett antal inskrivningar efter egen begäran. Det gällde fr.a. inskrivningar på Kruton, skyddat boende för flickor.

Bortfallet är stort betr. uppföljningsuppgifterna. Det gäller i synnerhet uppföljningarna av inskrivningarna 2004 men beträffande inskrivningarna 2005 förekommer också ett stort bortfall, framför allt beträffande barn och föräldrar.

Uppföljningarna av inskrivningarna 2005 visade bl.a. att de flesta barnen vid uppföljningen bodde i hemmet tillsammans med förälder/föräldrar. Den gjorda planeringen hade huvudsakligen hållit. Bedömningarna av barnens situation vid uppföljningen visade en blandad bild.

För ungdomarnas del hade vissa positiva förändringar skett i boendesituationen. Ungdomarnas psykosociala situation bedömdes huvudsakligen som positiv. Situationen hade bl.a. förbättrats för en del ungdomar med mycket problem innan inskrivningen. Planeringen vid utskrivningen hade i de flesta fall hållit även om så inte var fallet för en relativt stor grupp.

I rapporten redovisas också socialsekreterares enkätsvar angående 62 inskrivningar 2004-07. Bedömningarna var övervägande mycket positiva eller positiva om hur inskrivningen hade fungerat, hur målsättningen hade uppnåtts, hur samarbetet med personalen fungerade m.m.

Rapporten avslutas med inskrivnings- och utvärderingsuppgifter från fem HVB-verksamheter:

BAS, Bromma Arbets- och Studieceter, redovisar inskrivningsresultat från perioden 1998-2006. Uppgifterna visar en kraftig ökning av antalet inskrivningar under perioden och pekar på både ökning och minskning när det gäller omfattningen av missbruk, kriminalitet och skolproblem bland de inskrivna.

Linggården och Söderbo, verksamheter för ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar, redovisar uppgifter om gruppen inskriven 2006 och 2007 beträffande bl.a. åldersfördelning, ursprungsland, utskrivningsorsak och boendet efter utskrivningen.

Surbrunnsgatans stödboende redovisar enkätsvar från socialsekreterare och föräldrar angående inskrivningar 2005 och 2006. Bedömningarna är övervägande positiva.

På Duvnäs föräldrastöd utvärderas behandlingen bl.a. med instrumentet TCQ som mäter hur föräldrar upplever omfattningen av sina problem vid olika tillfällen. Resultaten visar att föräldrarnas problem har minskat i mycket stor omfattning efter behandlingen.

FÖRORD

Detta är den andra delrapporten i den s.k. HVB-utvärderingen som påbörjades 2004 och som pågår kontinuerligt. Den första delrapporten presenterades i april 2007 och innehåller uppgifter om inskrivningarna 2004. I denna andra delrapport ligger tyngdpunkten på inskrivningarna 2005. Utvärderingsresultat från enskilda verksamheter redovisas också. HVB-utvärderingen utgör en viktig del i HVB:s metodutveckling.

Rapporten bygger på uppgifter om de inskrivna barnen, ungdomarna och föräldrarna, inklusive uppgifter som erhållits direkt från de inskrivna och från de berörda socialsekreterarna. Ett stort tack till alla, utan vars medverkan projektet inte hade kunnat genomföras. Ett speciellt tack till Olli Berglund för all hjälp med statistikuppgifter och diagramkonstruktioner. Ett tack också till Francesca Östberg, Socialhögskolan, och Ulla Jergeby, IMS Socialstyrelsen, för många värdefulla synpunkter på materialinsamlingen och projektets utformning.

Stockholm den 15 januari 2008

Caroline Nordgren

Allan Kanter

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	7
Bakgrund och syfte	7
Verksamheterna inom Stockholm HVB barn och ungdom	7
Utvärderingsarbetets olika nivåer	8
METOD	9
Undersökningens genomförande i stort	9
Implementeringsarbetet	11
Rapportens innehåll	12
RESULTAT	13
Inskrivningarna 2005	13
BAKGRUNDSUPPGIFTER	15
BARNENS OCH UNGDOMARNAS SITUATION INNAN INSKRIVNINGEN	18
PROBLEM OCH SVÅRIGHETER INNAN INSKRIVNINGEN	20
UPPDRAG OCH MÅL	22
UTSKRIVNINGSUPPGIFTER	24
INSKRIVNINGARNA 0-7 DAGAR	28
UPPFÖLJNINGARNA	30
Uppföljning av inskrivningarna 2004	32
Uppföljning av inskrivningarna 2005	34
ENKÄTSVAR FRÅN SOCIALSEKRETERARNA	43
RESULTAT FRÅN OLIKA VERKSAMHETER INOM STOCKHOLM HVB BARN OCH UNGDOM	47
BAS – Bromma Arbets- och Studieceter, uppgifter om ungdomar inskrivna 1998-2006	47
Linggården och Söderbo, uppgifter om ensamkommande flyktingbarn och –ungdomar 2006-07	49
Surbrunnsgatans stödboende, enkätsvar från socialsekreterare och föräldrar beträffande inskrivningar 2005 -06	51
Duvnäs föräldrastöd, behandlingsresultat enligt TCQ	53
EN SAMMANFATTANDE BILD	56

INLEDNING

Bakgrund och syfte

2002 deltog personal från alla verksamheter inom Stockholm HVB Barn & Ungdom i en cirkel i egenutvärdering genomförd av Socialtjänstförvaltningens dåvarande FoU-enhet. Under 2003 fick deltagarna i forskningscirkeln uppdraget att revidera tidigare utvärderingsmaterial. En utvärderingsgrupp bildades bestående av en samordnare och av utvärderingsansvariga personer från alla verksamheterna. Caroline Nordgren, socionom och tidigare bitr. verksamhetschef inom HVB BoU, blev samordnare och administrativt ansvarig för gruppens arbete. Allan Kanter, psykolog inom HVB BoU, blev ansvarig för databearbetning och avrapportering.

Arbetet med att utforma ett gemensamt formulär för målgruppsbeskrivning slutfördes och började användas 2004. Olika formulär för uppföljning och utvärdering har därefter utarbetats och tagits i bruk 2005 och 2006. En del av verksamheterna inom HVB har vidare börjat använda evidensbaserade instrument anpassade för respektive verksamhet.

En grundläggande faktor i utvärderingsarbetet har varit att personal från alla verksamheter ska vara delaktiga i utformningen av materialet och i datainsamlingsarbetet. Utvärderingsgruppen, som träffas varje månad, utgör navet i arbetet med HVB-utvärderingen.

Det övergripande syftet med utvärderingen är att beskriva den inskrivna målgruppen inom Stockholm HVB Barn och Ungdom, utvärdera insatserna samt göra uppföljningar om barnen, ungdomarna och familjerna en tid efter utskrivningen. Ett ytterligare syfte är att göra mera omfattande utvärderingar med evidensbaserade instrument i de olika verksamheterna. HVB-utvärderingen utgör i första hand ett underlag för verksamhetsutvecklingen.

Verksamheterna inom Stockholm HVB Barn och Ungdom

I Stockholm HVB Barn och Ungdom ingår många olika former av verksamheter för barn, ungdomar och föräldrar. Barnens ålder varierar från ännu inte födda barn (inskrivning av gravida mammor) till ungdomar och unga vuxna t. o. m. 20 år. De flesta inskrivningar gäller dygnetrunt boende men flera av verksamheterna arbetar med insatser enbart på dagtid.

Verksamheterna har under åren varit i ständig förändring som följd av nya problembilder i samhället, behov av nya arbetsmetoder, minskad efterfrågan för vissa målgrupper samt mer övergripande politiska beslut. Vissa verksamheter har lagts ner medan andra tillkommit. Nya målgrupper har medfört behov av nya verksamhetsformer.

Följande verksamheter ingår i redovisningen beträffande inskrivningarna 2005:

Verksamheter för barn 0-12 år med föräldrar

Eureni Minne, akut- och utredningsverksamhet, dygnetrunt boende

Järva, akut- och utredningsverksamhet, dygnetrunt boende

Surbrunnsgatans stödboende för barn och föräldrar o/e gravida mammor/föräldrapar, dygnetrunt boende

Duvnäs föräldrastöd, dagverksamhet

Jourhemsverksamheten, för barn utan föräldrar, dygnetrunt boende

Verksamheter för ungdomar 13-20 år

BAS

Giovannis behandlingshem

Linggården, behandlingshem

Kruton, skyddat boende för flickor

Skå och Lida, behandlingsverksamheter för barn och föräldrar som ingick i redovisningen för 2004, lades ned vid halvårsskiftet 2005. Inga inskrivningar gjordes i dessa verksamheter under 2005 och verksamheterna ingår därför inte i redovisningen. Verksamheterna BAS och Giovannis stödboende integrerades 2005 och Giovannis stödboende ingår sedan dess i BAS' verksamhet.

Beträffande förändringarna inom Stockholm HVB BoU f. o. m. 2006, bl.a. verksamheter för ensamkommande flyktingbarn, hänvisas till kommande rapporter. Några uppgifter från dessa verksamheter presenteras dock i slutet av denna rapport.

Utvärderingsarbetets olika nivåer

Arbetet med HVB-utvärderingen genomförs på tre nivåer. Den första och andra nivån är gemensam för samtliga verksamheter medan den tredje nivån anpassas till respektive verksamhet.

NIVÅ 1 - Målgruppsbeskrivning med utförliga inskrivningsuppgifter och vissa utskrivningsuppgifter.

NIVÅ 2 - Generella instrument för utvärdering

A. Bedömningar direkt efter utskrivningen gjorda av socialsekreterare samt av utskrivna ungdomar och föräldrar.

B. Uppföljningsuppgifter 6 månader efter utskrivningen från socialsekreterare resp. ungdomar och föräldrar.

NIVÅ 3 - Utvärdering av verksamheterna med användande av etablerade och validerade utvärderingsinstrument, anpassade till resp. verksamhet och målgrupp.

Under projektets första år fokuserades arbetet på nivå 1. I den första delrapporten (maj- 07) redovisades in- och utskrivningsuppgifter om inskrivningarna 2004.

METOD

Undersökningens genomförande i stort

HVB-utvärderingen omfattar samtliga inskrivningar inom verksamheterna påbörjade 2004 och därefter. Uppgifterna om de inskrivna barnen, föräldrarna och ungdomarna registreras i formulär för att sedan bearbetas, analyseras och redovisas. Formulären finns i både pappersversioner och i dataversioner.

Utgångspunkt för materialinsamlingen och analyserna är uppgifter om varje enskild inskrivning. Varje inskrivning registreras som en nyinskrivning även i de fall barnet/ungdomen varit inskriven tidigare inom Stockholm HVB BoU. Antalet inskrivningar är därför något större än antalet inskrivna barn/ungdomar.

Metoderna för insamlingen och redovisningen av materialet förändrades 2007. Från och med detta år inrapporteras uppgifterna via webbaserade dataformulär direkt till socialtjänstförvaltningens IT-enhet, som också rapporterar resultat. Den här redovisade metoden för datainsamling och bearbetning av materialet gäller därför perioden 2004 – 06.

Nivå 1 och 2 i utvärderingen, se tidigare avsnitt, bygger på uppgifter som fyllts i av ansvarig behandlingsassistent eller kontaktman i verksamheten. Uppgifterna har ifyllts i pappersformulär, varefter den utvärderingsansvarige inom verksamheten registrerat uppgifterna i dataformulär. Speciella dataformulär, konstruerade av datakonsult Göran Kull, har använts för att möjliggöra upprepade inmatningar i samma grundformulär. De inmatade datauppgifterna har skickats till Allan Kanter för sammanställning och bearbetning av det samlade statistikmaterialet. Behandlingsassistent Olli Berglund har varit behjälplig i arbetet med statistikmaterialet och diagramkonstruktioner.

Datauppgifterna har också legat till grund för bearbetning och redovisning inom varje enskild verksamhet och används bl.a. för verksamheternas årsberättelser.

I nivå 3, fördjupade och validerade utvärderingsinstrument anpassade till resp. verksamhet, skiftar metoderna för materialinsamlingen beroende på resp. instrument. Nedan ges exempel på användandet av ett sådant instrument, TCQ.

Materialinsamlingen på nivå 1

För utvärderingens första steg, nivå 1, används ett formulär för målgruppsbeskrivningar. Varje barn- och ungdomsinskrivning registreras i ett separat formulär som också innehåller uppgifter om föräldrarna. Formuläret för målgruppsbeskrivning finns i två versioner, ett kortare för inskrivningar 0-7 dagar och ett längre för inskrivningar längre än en vecka. Vid korta inskrivningar finns oftast endast begränsad informationen om de inskrivna barnen, ungdomarna och föräldrarna.

Formuläret för de längre inskrivningarna omfattar följande områden:

UPPGIFTER VID INSKRIVNINGEN

Basuppgifter: In- och utskrivningsdatum, barnets/ungdomens ålder och kön, placerande kommun/stadsdelsförvaltning, lagrum för inskrivningen

Familj- och boendesituation

Utländsk bakgrund

Tidigare vårdinsatser

Förskole- resp. skolsituation

Fritidsaktivitet

Utbildningsnivå och försörjningsätt (betr. föräldrar)

Psykiska och psykosociala problem

Uppdrag och mål med inskrivningen

UPPGIFTER VI UTSKRIVNINGEN

Utskrivningsorsak inkl. ev. lagrum vid utskrivningen

Boende efter utskrivningen

Ev. eftervårdsinsatser

Inskrivningsuppgifterna omfattar 53 frågor och utskrivningsuppgifterna 9 frågor. De flesta frågorna innehåller fasta svarsalternativ. Svaret kan oftast kompletteras med ord.

Materialinsamlingen på nivå 2

UPPFÖLJNINGSUPPGIFTER

I utvärderingens är tänkt att ingå uppföljningsuppgifter 6 månader efter utskrivningen både från socialsekreteraren och av föräldrar resp. ungdomar. Hittills föreligger enbart uppgifter från socialsekreterarna. Materialinsamlingen görs på olika sätt – i gemensamt samtal mellan socialsekreteraren och kontaktpersonen i verksamheten/motsv., i telefonsamtal eller genom att socialsekreteraren själv fyller i pappersformuläret. Uppgifterna dataregistreras därefter av den utvärderingsansvarige.

I uppföljningsformuläret till socialsekreteraren ingår följande frågeområden om situationen sex månader efter utskrivningen:

BETR. BARNET/UNGDOMEN:

Boende

Förskola, skolgång, arbetssituation

Fritidsaktivitet

Vårdinsatser och problem vid uppföljningen

Bedömning av psykosocial situation och hur planeringen hållit

BETR. FÖRÄLDRARNA:

Medborgarskap och försörjningsätt

Vårdinsatser och problem vid uppföljningen

Bedömning av psykosocial situation och hur planeringen hållit

ENKÄTER TILL SOCIALSEKRETERARNA, UNGDOMARNA OCH FÖRÄLDRARNA

I samband med utskrivningen ombeds socialsekreterarna, föräldrarna resp. ungdomarna att besvara frågor ang. inskrivningen. Att få synpunkter på inskrivningen har under lång tid ingått i verksamheternas arbetssätt. Det gemensamma utvärderingsarbetet har medfört att numera exakt samma frågor och svarsalternativ används av samtliga verksamheter och att materialet kan databearbetas.

Frågorna i enkätformulären besvaras av resp. socialsekreterarna, ungdomarna och/eller föräldrarna. Svaren fylls i av kontaktpersonen utifrån informationen från socialsekreteraren, ungdomen o/e föräldern. Kontaktpersonen eller annan person i verksamheten fyller också i ett formulär om verksamhetens egen bedömning av inskrivningen.

Samma frågor återkommer i de olika enkätformulären men med något skiftande formuleringar. Följande frågor ingår:

**Hur har vistelsen fungerat för barnet, ungdomen, föräldrarna?
Hur har uppdraget som helhet utförts?
Har målen för inskrivningen uppnåtts?
Hur du fått den information du behövt?
Har personalen varit tillgänglig i den grad du önskat?
Har du varit nöjd med de möten som hållits?
Kan du tänka dig använda verksamheten igen?
Är det något du tycker varit särskilt bra?
Är det något du tycker hade kunnat fungera bättre?**

Alla frågor utom de två sista innehåller en skala med fem graderade svarsalternativ samt alternativet ”vet ej”. Alla svar kan kompletteras med kommentarer.

Inom akut- och utredningsverksamheterna för barn med föräldrar har sedan ett antal år utvärderingar genomförts med barnen, också förskolebarn från 4 års ålder! I planeringen ingår att också inkludera denna utvärdering i HVB-utvärderingen.

Materialinsamlingen på nivå 3 – ett exempel

BEHANDLINGRESULTAT ENLIGT TCQ

På Duvnäs Föräldrastöd har instrumentet TCQ, Target Complaint Questionnaire (Battle et al), använts. Klienten uppger tre problem som han/hon vill ha hjälp med och skattar på en skala med 12 skalsteg i vilken omfattning klienten besväras av sina problem. Följande instruktion ges:

**Vilka huvudsakliga problem och svårigheter vill Du ha hjälp med?
Beskriv dem kortfattat och försök att bedöma i vilken omfattning de besvärar Dig genom att göra en cirkel runt det nummer som stämmer bäst.**

Föräldrarna gör skattningar vid tre olika tillfällen – vid inskrivningen, vid utskrivningen och vid en uppföljning. Svaren från de olika tillfällena jämförs för att ge en bild av behandlingseffekterna.

Implementeringsarbetet

En nödvändig förutsättning för att en utvärdering ska kunna genomföras är att implementeringen på verksamhetsnivå fungerar. Implementeringsarbetet när det gäller HVB-utvärderingen utförs på flera nivåer. Viktigast är arbetet ute i verksamheterna. Det är en viktig uppgift för den utvärderingsansvarige och för ledningen i verksamheten att motivera personalen att intressera sig för och delta i utvärderingsarbetet.

Genom att återkommande arbeta med frågan i utvärderingsgruppen har gruppen givit stöd åt de utvärderingsansvariga att fortsätta att motivera personalgruppen inom resp. verksamhet. Avrapportering av resultat, både i rapportform och vid gemensamma studiedagar, utgör ytterligare ett sätt att befästa värdet av utvärderingen. Hösten 2005 genomfördes en gemensam studiedag för samtliga anställda med inbjudna forskare och med presentation av uppgifter om inskrivningarna 2004. Vidare presenterade vid detta tillfälle två enskilda verksamheter – Kruton och Eurenii Minne - resultat från egna utvärderingar.

I december 2007 genomfördes ytterligare en gemensam studiedag, då en del av resultaten i föreliggande rapport presenterades. Fem verksamheter – BAS, Linggården/Söderbo, Surbrunnsgatans stödboende och Duvnäs föräldrastöd - presenterade vid detta tillfälle resultat från egna utvärderingar. En del av dessa resultat redovisas i slutet av rapporten.

Erfarenheter av implementerings- och motiveringsarbetet visar dels att tydliga utvärderingsresultat bör presenteras och dels att en fokusering på den egna verksamhetens insatser ökar motivationen och intresset för arbetet. I detta syfte planeras f. o .m. våren 2008 besök på enskilda verksamheter för mer detaljerad genomgång av resp. verksamhets utvärderingsuppgifter.

Rapportens innehåll

I rapporten redovisas resultat från alla nivåer i utvärderingsarbetet. Olika delar av arbetet har som framgång påbörjats vid olika tidpunkter och uppföljnings- och utvärderingsresultaten är ännu ofullständiga.

Syftet med rapporten är

1. att redovisa en helhetsbild av inskrivningarna inom HVB 2005 och jämföra med uppgifterna från inskrivningarna 2004, redovisade i föregående rapport.
2. att redovisa uppföljningsuppgifter betr. inskrivningarna 2004 och 2005.
3. att ge en bild av och redovisa resultat från annat pågående utvärderingsarbete, såväl övergripande som inom enskilda verksamheter.

Dessa syften medför att rapporten kan förefalla splittrad. Det kan dock vara av värde att ge en bild av det ganska omfattande utvärderingsarbetets olika delar.

Rapporten inleds med en relativt utförlig genomgång av inskrivningarna 2005 med tonvikten på inskrivningarna längre än en vecka, kompletterat med en kort genomgång av inskrivningarna 0-7 dagar.

Avsnittet med uppföljningsuppgifter från socialsekreterarna 6 månader efter utskrivningen inleds med en diskussion om det stora bortfallet och dess konsekvenser för resultaten. En begränsad redovisning av uppföljningarna av inskrivningarna 2004 följs av en mer utförlig redovisning av uppföljningarna 2005.

I följande avsnitt presenteras översiktligt några resultat från enkäterna med socialsekreterarna.

Rapportens avslutande redovisningar gäller resultat från enskilda verksamheter:

1. Uppgifter om målgruppen på BAS, Bromma Arbets- och Studieceter, åren 1998-2006.
2. Uppgifter om ensamkommande flyktingbarn och –ungdomar inskrivna i verksamheterna Linggården och Söderbo 2006-07
3. Enkätresultat och enkätsvar från socialsekreterare och från föräldrar inskrivna i Surbrunnsgatans stödboende 2005-06.
4. En redovisning av utvärdering med instrumentet TCQ betr. behandling på Duvnäs föräldrastöd.

Rapporten avslutas med en sammanfattande diskussion.

RESULTAT

Bortfall

POPULATIONSBORTFALL

Beträffande inskrivnings- och utskrivningsuppgifterna 2005 har inget bortfall redovisats. Inom verksamheterna finns olika uppgifter om de gjorda inskrivningarna, fr. a. journaler. Dessa uppgifter utgör underlag för registreringarna inom utvärderingen.

UPPGIFTSBORTFALL

Informationstillgängligheten och informationssäkerheten betr. de olika uppgifterna i frågeformulären skiftar i stor utsträckning. Grundläggande faktauppgifter föreligger i stort sett fullständigt medan annan information, t.ex. om problembilder, tidigare insatser, etnisk bakgrund etc., kan saknas eller innehålla olika grader av osäkerhet. Frågan om bortfallet behandlas återkommande i utvärderingsgruppen. Information som inte är säker behandlas generellt som bortfall. Detta s.k. uppgiftsbortfall skiftar och framgår i redovisningen.

Totala antalet inskrivningar 2005

2005 gjordes totalt 255 inskrivningar av barn, ungdomar och föräldrar i HVB-verksamheterna. Uppgifterna i följande tabell gäller inskrivningarna med påbörjad inskrivning 1/1 – 31/12 2005.

Tabell I
Antal nyinskrivningar 2005

	Antal inskrivningar		
	0-7 dgr	> 7 dgr	Totalt
Barn	28	65	93
Föräldrar	13	58	71
Ungdomar	16	75	91
Totalt	57	198	255

Det totala antalet inskrivningar påbörjade under 2005 var 255, vilket var en minskning med 23 % från 2004, då antalet var 332. Minskningen förekom enbart inom barn- och föräldraverksamheterna och huvudsakligen beträffande inskrivningarna längre än 7 dagar. 2004 var 115 barn inskrivna minst 8 dagar, 2005 hade antalet minskat till 65, något över hälften. Antalet föräldrainskrivningar minskade från 90 till 58.

Antalet ungdomar inskrivna längre tid än en vecka var i stort sett oförändrat mellan åren. Däremot ökade antalet ungdomar inskrivna 0-7 dagar från 4 till 16.

4 barn och 1 ungdom skrevs in mer än en gång under året. I synnerhet på Duvnäs föräldrastöd skrivs barn in som dessförinnan har varit inskrivna i – eller fortfarande är inskriven i - någon annan HVB-verksamhet.

Det minskade antalet inskrivningar inom barn- och föräldraverksamheterna medförde en ökning av andelen inskrivningar i ungdomsverksamheterna. 2004 gällde enbart en tredjedel av inskrivningarna ungdomar, 2005 var fördelningen mellan barn och ungdomar jämn, 50 % vardera.

Som nämnts ligger tyngdpunkten i den följande redovisningen på inskrivningarna längre tid än en vecka. Resultaten från barn- och föräldraverksamheterna resp. från ungdomsverksamheterna redovisas oftast var för sig. Jämförelser görs också med uppgifterna från 2004.

Inskrivningarna längre än 7 dagar

Antal inskrivningar i de olika verksamheterna

Tabell 2

Antal barn och ungdomar inskrivna längre tid än en vecka inom HVB-verksamheterna 2004 resp. 2005

Barn	2004	2005
Eurenii Minne	37	24
Järva	18	10
Jourhemmen	9	4
Surbrunn	17	13
Duvnäs	11	14
Lida	10	-
Skå	13	-
Summa barn	115	65

Ungdomar		
BAS	34	42
Giovanni beh	8	7
Lingg	3	6
Kruton	28	20
Summa ungdom	73	75

Totalt	188	140
---------------	------------	------------

Som framgår av tabellen minskade antalet barninskrivningar betydligt. Lidas och Skås nedläggning är en orsak till detta men minskningen förekom inom de flesta av barnverksamheterna.

Inom barnverksamheterna var minskningen mellan åren 50 barn, därav 23 som följd av Lidas och Skås nedläggning. Inom alla övriga barnverksamheter utom Duvnäs förekom också en minskning, däribland med 35 % på Eurenii Minne och 44 % på Järva.

Inom ungdomsverksamheterna ökade antalet inskrivna på BAS med 24 % men minskade på Kruton. Antalet inskrivningar på Kruton var ungefär lika stort båda åren, men med ett minskat antal inskrivningar som varade längre än en vecka och en ungefär lika stor ökning av inskrivningarna 0-7 dagar.

BAKGRUNDSUPPGIFTER

Ålder

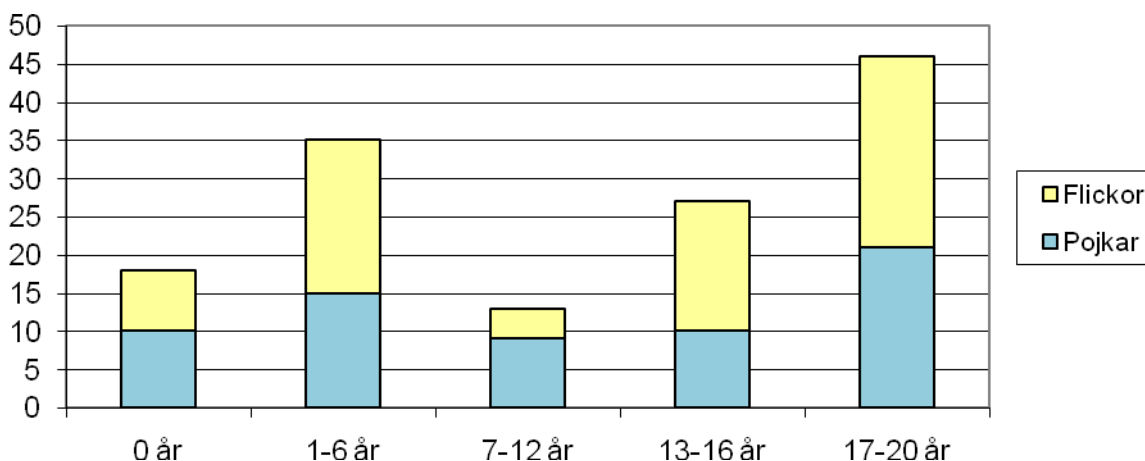
Andelen spädbarn och fr.a. antalet barn i yngre skolåldern minskade mellan 2004 och 2005. I åldersgruppen 7-12 år beror detta bland annat på nedläggningen av Lida och Skå medan den minskade andelen inskrivna barn under 1 år förekom inom de flesta av barnverksamheterna, från 38 barn 2004 till 20 barn 2005 (Lida och Skå ej inräknade).

Den ökade andelen äldre tonåringar har naturligtvis samband med den ökade andelen inskrivningar inom ungdomsverksamheterna. Den genomsnittliga åldern bland ungdomarna var 17 år vid inskrivningstillfället.

Inom barn- och föräldraverksamheterna skrevs två tonåringar in tillsammans med yngre syskon medan Linggården, som räknas till ungdomsverksamheterna, år 2005 hade en målgrupp från 10 år och upp till yngre tonåren. Fyra av ungdomarna på Linggården var inte fyllda 13 år vid inskrivningen.

Kön

Könsfördelningen 2005 var 53 % flickor och 47 % pojkar, exakt samma fördelning som 2004. Könsfördelningen i de olika åldersgrupperna var följande:



Figur 1. Könsfördelningen inom olika åldersgrupper.
Barn och ungdomar inskrivna 2005.

Bland förskolebarnen är könsfördelningen relativt jämn men med en liten övervikt flickor. Den övervikt av pojkar i åldern 1-6 år som förekom bland inskrivningarna 2004 återfinns inte 2005.

I gruppen 7-12 år (enbart 13 barn) överväger pojkarna. Några inskrivningar av pojkar på Linggården ingår i denna grupp.

Bland tonåringarna dominerar som väntat flickorna, men fördelningen är något jämnare än föregående år - 2004 var andelen flickor 72%, 2005 58 %. Förändringen beror dels på ett ökat antal inskrivningar av pojkar på BAS och dels på mindre antal inskrivningar längre än en vecka på Kruton.

Utländsk bakgrund och medborgarskap

Uppgifterna om utländsk bakgrund är delvis ofullständiga. 2004 var minst 13 % av barnen och 48 % av ungdomarna födda utanför Sverige. 2005 hade andelen barn och ungdomar med utländsk bakgrund ökat. Totalt var minst 40 % födda utanför Sverige. I ungdomsgruppen var andelen närmare 60 %.

När det gäller föräldrarnas födelse land finns uppgifter om 90 % av barnen/ungdomarna beträffande åtminstone en av föräldrarnas födelse land. Av mammorna var minst 58 % och av papporna minst 50 % födda utanför Sverige. Minst 66 % av barnen/ungdomarna hade åtminstone en förälder född utanför Sverige. Enbart 14 % av barnen hade två föräldrar födda i Sverige. Beträffande övriga 20 % saknas uppgifter om en eller båda föräldrarna. 76 % av barnen och 65 % av ungdomarna hade svenskt medborgarskap. Totalt 5 % hade dubbelt medborgarskap. Uppgifterna om föräldrarnas medborgarskap innehåller ett stort bortfall och redovisas därför inte.

Andelen inskrivna barn/ungdomar med någon form av utländsk bakgrund var ungefär lika stor 2005 som 2004. I detta sammanhang redovisas enbart statistiska uppgifter utan kommentarer och analyser. Definitionen och innebörden av utländsk bakgrund är dock på många sätt omdiskuterad och ifrågasatt.

Placerande kommun

År 2004 kom 68 % av barnen och 61 % av ungdomarna från Stockholms stad. 2005 hade andelen inskrivningar från Stockholms stad ökat, som framgår av följande tabell:

Tabell 3

Placerande kommun. Inskrivningar 2005 (N=140)

Placerande kommun	Barn (65)	Ungdomar(75)	Samtliga (140)
Stockholm	83 %	77 %	80 %
Annan kommun i Stockholms län	12 %	8 %	10 %
Kommun utanför länet	5 %	15 %	10 %
Summa	100 %	100 %	100 %

Inom barnverksamheterna är den ökade andelen inskrivningar från Stockholms stad framför allt en följd av Lidas och Skås nedläggning. År 2004 gjordes c:a 65 % av inskrivningarna på Lida och Skå av kommuner utanför Stockholms stad.

Ökningen av andelen ungdomsinskrivningar från Stockholms stad beror framför allt på inskrivningar på BAS gjorda av utbildningsförvaltningen i Stockholm.

Placeringsbeslut

Inom barn- och föräldraverksamheterna görs nästan samtliga inskrivningar efter placeringsbeslut enligt socialtjänstlagen. Vissa inskrivningar på Duvnäs föräldrastöd görs dock på förälders eget initiativ utan placeringsbeslut från socialtjänsten. 2005 gällde detta två av inskrivningarna. Som nämndes i föregående avsnitt förekommer också ett antal inskrivningar på BAS från utbildningsförvaltningen i Stockholm. I dessa fall förekommer inte något placeringsbeslut enligt socialtjänstlagen. 2004 gjordes 7 sådana inskrivningar. 2005 hade antalet ökat till 17. Detta utgjorde 23 % av samtliga inskrivningar i ungdomsverksamheterna.

Inskrivningarna enligt socialtjänstlagen fördelade sig på följande sätt:

Tabell 4

Lagrum vid placeringen. Inskrivningar 2005 (n=121)

Lagrum	Barn (n=63)	Ungdomar (n=58)	Totalt (n=121)
SOL	87 %	65 %	77 %
LVU	13 %	35 %	23 %
	100 %	100 %	100 %

Inom barn- och föräldraverksamheterna gjordes 2004 29 % av inskrivningarna enligt LVU. Andelen hade alltså sjunkit betydligt 2005. Minskningen förklaras i detta fall inte av Lidas och Skås nedläggning utan av ett betydligt mindre antal LVU-inskrivningar på Eurenii Minne, Järva och inte minst inom Jourhemsverksamheten. De flesta jourhemsplaceringen skedde enligt LVU och det minskade totalantalet jourhemsinskrivningar medförde också en lägre andel LVU-inskrivningar.

Inom ungdomsverksamheterna ökade å andra sidan andelen LVU-placeringar från 26 % 2004 till 35 % 2005. På BAS och Giovanni Behandlingshem ökade andelen LVU-inskrivningar som varade längre tid än en vecka medan andelen minskade på Kruton.

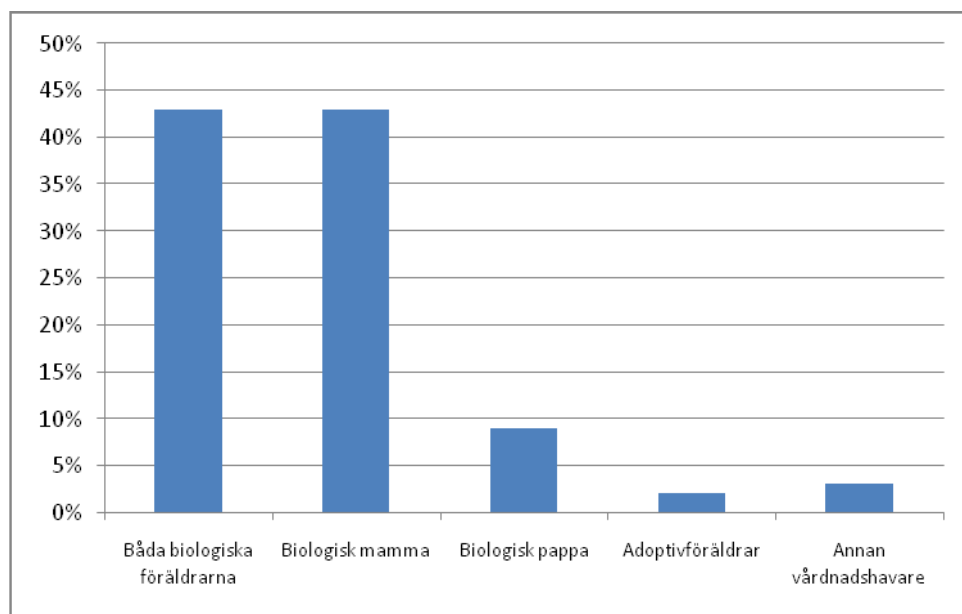
BARNENS OCH UNGDOMARNAS SITUATION INNAN INSKRIVNINGEN

Boende och vårdnadshavare

Av barnen och ungdomarna inskrivna 2005 bodde innan inskrivningen c:a 30 % med båda föräldrarna, c:a 40 % med sin biologiska mamma, c:a 10 % med sin biologiska pappa, c:a 10 % på institution eller familjehem och c:a 10 % på annat sätt. Bilden är huvudsakligen oförändrad jämfört med 2004. Andelen barn och ungdomar som innan inskrivningen var placerad i annan dygnsvård hade dock minskat från c:a 20 % till c:a 10%.

Andelen ungdomar som innan inskrivningen bodde med båda biologiska föräldrarna hade också minskat, från c:a 40 % till c:a 30, fr.a. p.g.a. ett mindre antal längre inskrivningar på Kruton. De flesta flickorna inskrivna på Kruton bodde med båda föräldrarna innan inskrivningen.

Uppgifterna om boendet visar att de inskrivna barnen och ungdomarna i stor utsträckning kom från splittrade familjer. Detta bekräftas av uppgifterna om vilka som var vårdnadshavare. 120 barn i åldern 0-18 år vid inskrivningen hade följande vårdnadshavare:



Figur 2. Vårdnadshavare för barnen och ungdomarna 0-18 år (n=120)

Mindre än hälften av barnen, 43 %, hade båda biologiska föräldrarna som vårdnadshavare. Andelen med enbart mamman som vårdnadshavare var också 43 % medan andelen som enbart hade pappan som vårdnadshavare var under 10 %. Bilden är ungefär samma bland de yngsta barnen 0-6 år. Av dem hade 44 % båda föräldrarna som vårdnadshavare. De inskrivna barnen kommer i stor utsträckning från familjer som splittrats tidigt i deras liv.

Skolgång innan inskrivningen

Barn och ungdomar inskrivna inom dygnet runt vård har ofta stora problem med skolgången. Bilden var 2005 följande:

Tabell 5

*Barnens och ungdomarnas skolgång innan inskrivningen
Barn och ungdomar 7-18 år (n=79)*

Skolgång innan inskrivningen	Andel
Grund/gymnasieskola	55 %
Skola med extra stöd	24 %
Specialskola	2 %
Särskola	0 %
Avstängd från skolan/ skola i hemmet	4 %
Skola inom vårdform	7 %
Ingen uppgift	8 %
Totalt	100 %

Resultaten är ungefär samma som 2004. Endast något över hälften av barnen och ungdomarna går i vanlig skola utan speciella insatser. Könsskillnaderna är emellertid stora: 87 % av flickorna och endast 30 % av pojkarna går i skolan utan speciella insatser. Skolproblem förekommer i mycket stor utsträckning bland de inskrivna pojkarna.

Organiserade fritidsaktiviteter

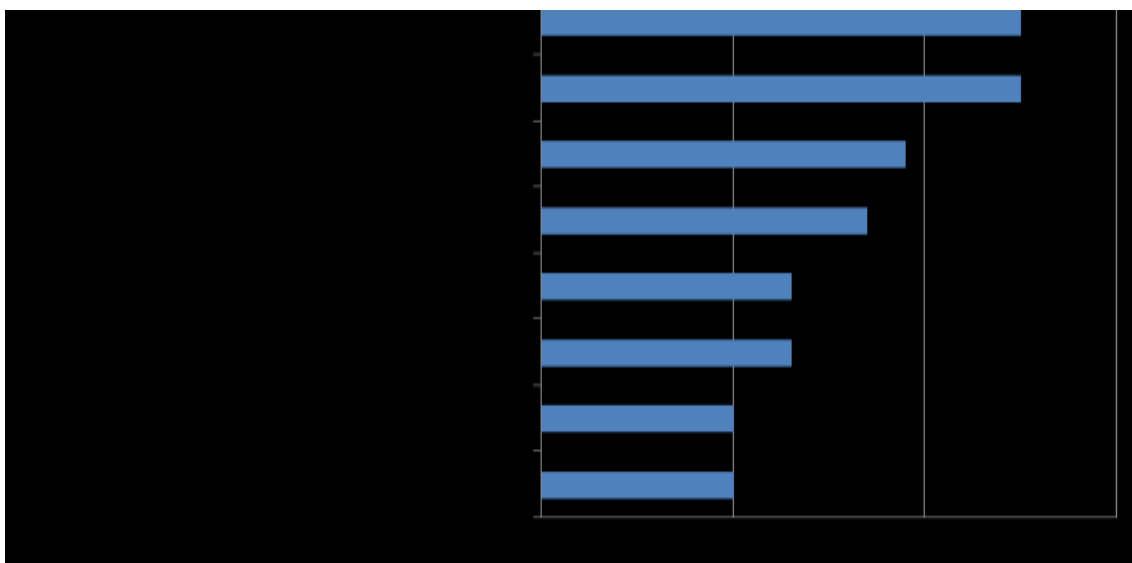
Barn och ungdomars deltagande i organiserade fritidsaktiviteter kan vara ett sätt att belysa deras psykosociala situation och möjligheter. Uppgiftsbortfallet är dock stort, c:a 40 %. Bland de barn och ungdomar i åldern 4 – 20 år som det fanns uppgifter om uppgavs 2005 att 33 % deltog i någon form av organiserad fritidsaktivitet. Detta är en ökning från 2004 då andelen var 14 %. I den äldsta åldersgruppen 17-20 år ökade andelen från 8 % till 38 % men bortfallet gör det osäkert om detta är en följd av verklig ökning.

PROBLEM OCH SVÅRIGHETER INNAN INSKRIVNINGEN

Inskrivningsorsaken har ett självklart samband med barnens, föräldrarnas problem även om inte alla problem utgör grund för inskrivningen. I de följande tabellerna redovisas flest angivna problem vid inskrivningen, även när problemen inte utgör inskrivningsorsak. Ofta är det en kombination av flera problem som orsakar inskrivning, åtminstone vid längre inskrivningar.

Barnens problem

Följande angavs som de vanligaste problemen bland barnen 1-12 år inskrivna 2005:



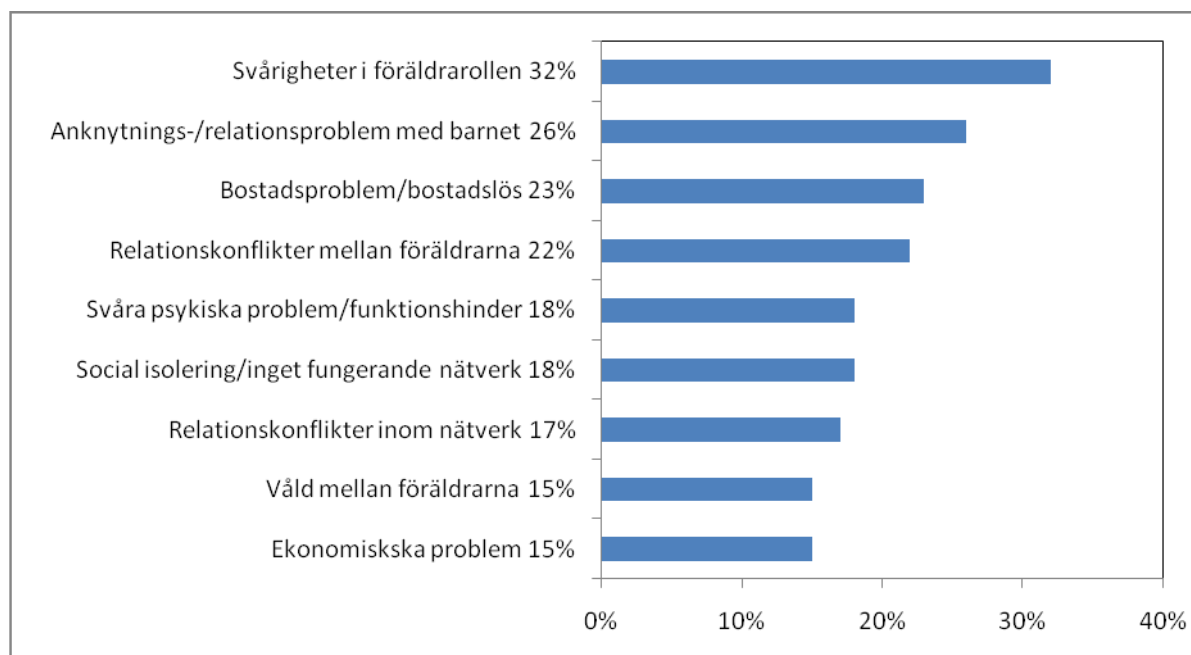
Figur 3. Oftast förekommande problem hos barnen 1-12 år 2005 (n=48)

Barnens problem är i stort sett samma och förekommer i ungefär samma omfattning som året innan. Andelen pojkar med beteendeproblem ökade dock i jämförelse med 2004, dels p.g.a. lägre inskrivningsålder på Linggården men också p.g.a. att flera pojkar med beteendeproblem skrevs in på Eurenii Minne. Totalantalet pojkar i åldersgruppen är dock litet och jämförelserna blir därför osäkra. Andelen barn utsatta för våld och hot om våld var också högre 2005 än 2004.

En åtskillnad kan f.ö. tänkas mellan begreppen anknytningsproblem och relationsproblem även om de i frågeformuläret ingår i samma svarsalternativ. Anknytningsproblem kan ses som svårigheter att etablera en relation, medan relationsproblem mer kan ses som konflikter och svårigheter inom ramen för en relation.

Föräldrarnas problem

Följande angavs som de vanligaste problem hos mammorna i barn- och föräldraverksamheterna 2005:



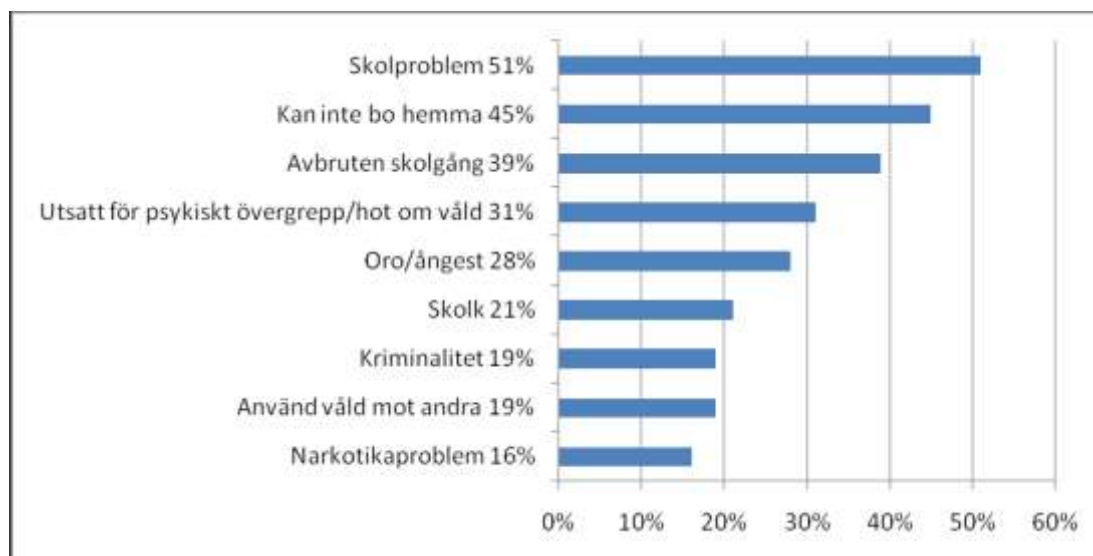
Figur 4. Oftast förekommande problem hos mammorna i barn- och föräldraverksamheterna 2005 (n=65)

Jämfört med 2004 minskade omfattningen betr. en del av de enligt diagrammet vanligaste problemen. Det gäller bl.a. svårigheter i föräldrarollen, relationskonflikter mellan föräldrarna och ekonomiska problem. Minskningen berodde till någon del på nedläggningen av Lida och Skå men förekom också inom flera av de andra barn- och föräldraverksamheterna. Den stora minskningen av andelen mammor med narkotikaproblem, från 20 % till 3 %, var däremot en direkt följd av fr.a. Lidas nedläggning.

En del problem hos papporna minskade också i omfattning, också detta inte minst beroende på att Lida och Skå, med många familjeinskrivningar, inte ingår i materialet. En mer generell orsak till att jämförelsevis få problem anges beträffande papporna är att många inte finns i barnens liv och kanske inte har någon kontakt med socialtjänsten, i alla fall inte samma socialtjänst som gjort inskrivningen av barnet.

Ungdomarnas problem

Bilden av problemen bland ungdomarna inskrivna 2005 är följande:



Figur 5. Oftast förekommande problem hos ungdomarna 2005 (n=75)

Bilden är huvudsakligen samma som året innan. Andelen ungdomar som uppgavs inte kunna bo i föräldrahemmet minskade dock från 70 % till 45 %. Detta berodde dels på det minskade antalet inskrivningar på Kruton men också på att problemet angavs i minskad utsträckning på BAS.

Antalet ungdomar som skrevs av utbildningsförvaltningen på BAS ökade betydligt mellan 2004 och 2005. Det finns mindre tillgänglig information om dessa ungdomar. Den minskade omfattning av problem bland ungdomarna 2005 har ett tydligt samband med dessa inskrivningar men sambandet är osäkert. Antingen saknas information om dessa ungdomars verkliga problem eller också är förekomsten av problem mindre bland dessa ungdomar. Uppgifterna ger inget tydligt svar på denna fråga. Se också redovisningen om BAS inskrivningar i rapportens avslutande del.

UPPDRAG OCH MÅL

De övergripande uppdragen och de mer specificerade målen i arbetet skiftar mellan verksamheterna beroende på verksamhetens målgrupp och inriktning. Följande uppgifter visar översiktligt oftast förekommande uppdrag och arbetsmål inom verksamheterna totalt.

Tabell 6

Oftast förekommande uppdrag i arbetet med barnen 2005 (n=65)

Utredning	34 %
Stöd	32 %
Akut boende	18 %
Behandling	18 %
Korttidsboende	17 %
Skydd	12 %

De olika uppdragen var 2005 av ungefär samma omfattning som 2004. Andelen behandlingsuppdrag minskade dock från 28 % till 18 %, framför allt beroende på nedläggningen av Skå. På Skå bedrevs behandlingsarbete med barn under 12 år.

När det gäller specificerade mål i arbetet formuleras detta i mindre utsträckning i arbetet med barnen än med föräldrarna. Ett arbetsmål angavs dock i stor utsträckning också beträffande barnen - att stärka anknytningen mellan barnet och föräldern/föräldrarna, vilket angavs beträffande 34 % av barnen.

Uppdragen och målen i arbetet med föräldrarna är i första hand skäl inriktade på olika aspekter av föräldrarollen.

Tabell 7

Oftast förekommande uppdrag och mål i arbetet med föräldrarna till barnen inskrivna i barn och föräldraverksamheterna 2005 (n=65)

Uppdrag:	
Stöd	38 %
Utredning	31 %
Behandling	17 %
Arbetsmål:	
Stärka anknytningen till/relationen med barnet	49 %
Klara vardagen, boende och ekonomi	26 %
Öka omsorgsförmågan	25 %
Öka förmågan till konflikthantering	15 %

Bland uppdragen har i första hand behandlingsuppdragen minskat, en följd av Skås och Lidas nedläggning. Förutom att motivationsarbete förekommer i mycket liten utsträckning i arbetet med föräldrarna inskrivna 2005 har inte uppdragen i arbetet förändrats i någon större omfattning mellan åren. Detta gäller huvudsakligen också beträffande de arbetsmål som redovisas i tabell 7.

Tabell 8

Oftast förekommande uppdrag och mål i arbetet med ungdomarna inskrivna 2005(n=75)

Stöd	56 %
Omsorg och omvårdnad	39 %
Skydd	25 %
Behandling	25 %
Motivationsarbete	23 %
Klara boende och ekonomi	24 %
Klara vardagsstruktur	23 %
Stärka självkänslan	20 %
Bryta kriminalitet	13 %

De vanligaste uppdragen och målen var 2005 huvudsakligen samma som 2004 men förekom i något mindre omfattning. Detta överensstämmer med de redovisade uppgifterna om mindre problem bland ungdomarna 2005. Bland enskilda uppdrag minskade omfattningen av stöduppdrag och att erbjuda skydd. Detta var inte minst en följd av färre inskrivningar på Kruton. Vidare minskade motivationsarbete till nästan hälften i ungdomsgruppen som helhet. Som helhet förekom något färre uppdrag och specificerade arbetsmål 2005 jämfört med 2004.

UTSKRIVNINGSUPPGIFTER

Inskrivningstid

Syftet med inskrivningen och verksamhetens inriktning påverkar inskrivningstidens längd. Avgörande är framför allt om inskrivningen är akut och kortvarig eller tänkt som en mer långsiktig stöd- eller behandlingsinsats. I följande tabell görs en uppdelning i akutverksamheter resp. behandlings- och stödverksamheter.

Tabell 9

Genomsnittliga inskrivningstider i månader 2005

Verksamhetsform	Inskrivningstid (medelvärde)
Akutverksamheterna	
Barn och föräldrar (Eureni Minne, Järva)	1 mån 3 v
Ungdom (Kruton)	2 mån 1 v
Stöd- och behandlingsverksamheterna	
Barn och föräldrar	6 mån
Ungdom	6 mån

Inom akutverksamheterna för både barn/föräldrar och ungdomar var de genomsnittliga inskrivningstiderna ungefär lika långa 2005 som 2004, c:a 2 månader. Genomsnittstiden 2005 i stöd- och behandlingsverksamheterna för barn/föräldrar, 6 månader, var också samma som året innan. Däremot minskade den genomsnittliga inskrivningstiden inom stöd- och behandlingsverksamheterna för ungdomar från 10 månader till 6 månader, framför allt p.g.a. kortare inskrivningar på BAS.

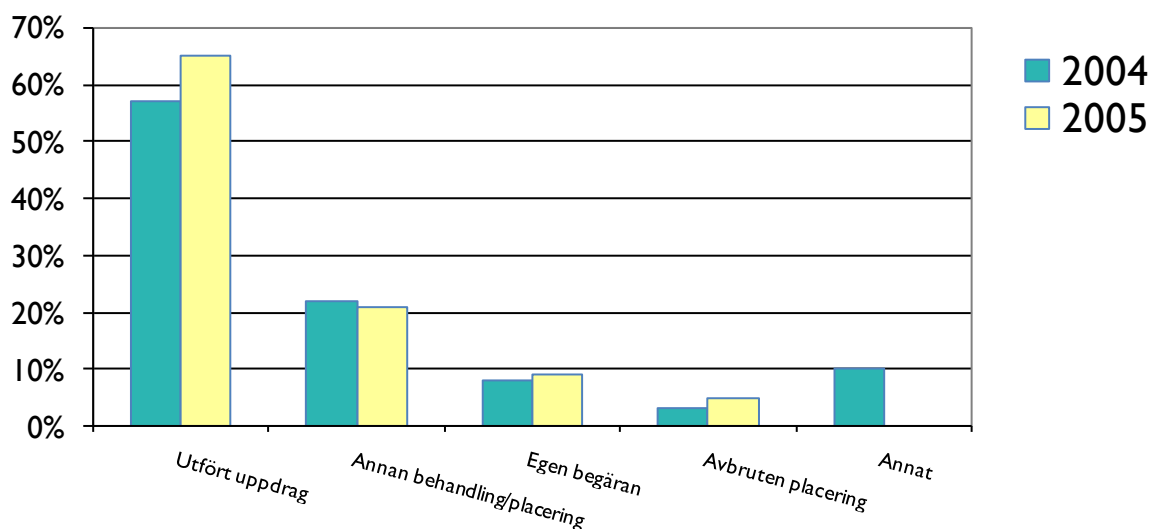
Av de i denna rapportdel redovisade inskrivningarna längre än en vecka pågick 14 % mindre än en månad, 80 % mellan 1 och 12 månader och 7 % längre än ett år.

Utskrivningsorsaker

Frågan om utskrivningsorsak gäller fr.a. om utskrivningen gjordes efter utfört uppdrag eller av annat skäl.

Barn- och föräldraverksamheterna

Utskrivningsorsakerna i barn- och föräldraverksamheterna var följande 2004 och 2005:



Figur 6. Utskrivningsorsaker 2004 och 2005, barn – och föräldraverksamheterna (n=65)

Inom barn- och föräldraverksamheterna ökade andelen utskrivningar efter utfört uppdrag från 57 % 2004 till 65 % 2005. Ökningen berodde delvis på att Skå och Lida inte ingår i materialet för 2005. Genom nedläggningen av dessa verksamheter gjordes en del utskrivningar därifrån innan uppdragen hann slutföras. Detta inverkar på utskrivningsorsakerna betr. inskrivningarna 2004.

I Duvnäs föräldrastöd och Surbrunnsgatans stödboende ökade 2005 andelen utskrivningar efter fullföljt uppdrag medan andelen var huvudsakligen oförändrad inom övriga. Liksom 2004 år var andelen utskrivningar till en annan behandling och/eller placering relativ stor, som följd av att man under inskrivningstiden bedömde att andra placeringsformer eller behandlingsformer behövdes för barnet/föräldrarna. I de flesta av dessa fall fortsatte insatserna i hemmet eller i stödboende.

Utskrivningsorsakerna ”egen begäran” resp. ”avbruten placering f.ö.” förekom 2005 i ganska begränsad omfattning. I dessa fall ville inte föräldrarna fortsätta inskrivningen, utan andra alternativ föredrogs eller blev möjliga. Missnöje med socialtjänsten eller inskrivningen har angivits som orsak beträffande 3 utskrivningar.

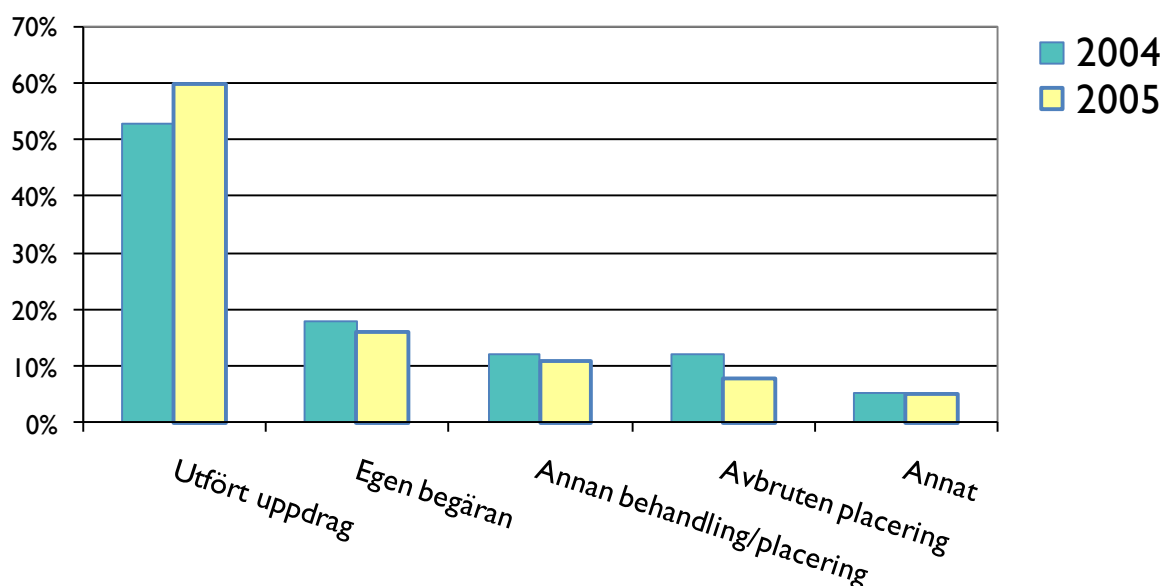
De olika svarsalternativen bör kommenteras. Svarsalternativet ”utfört uppdrag” innebär inte att en utskrivning till en ny placering är utesluten. En jourhemsplacering kan ofta övergå till en planerad familjehemsplacering och en inskrivning i utredningssyfte kan leda fram till en annan placering efter utskrivningen. I sådana fall har utskrivningen skett efter fullföljt uppdrag. I andra fall kan däremot information som framkommit under inskrivningen visa på behov av fortsatta insatser inkl. annan placering, även om detta inte ingick i den ursprungliga planeringen. Sådana utskrivningsorsaker ingår i svarsalternativet ”annan behandling/placering”.

Utskrivningar efter "egen begäran" innebär att inskrivningen avbryts som följd av de inskrivnas eget önskemål men med planerad utskrivning, medan däremot utskrivningar efter "avbruten placering f.ö." innebär utskrivningar utan någon planering, t.ex. genom hastigt avvikande.

Utvärderingsarbetet har visat att svarsalternativen inte är helt tydliga. Bland annat bör frågan om uppdraget har utförts eller ej särskiljas från frågan om orsakerna till utskrivningen. Vidare är det viktigt att registrera vem/vilka som tagit initiativ vid en oplanerad utskrivning. Svaren har omarbetats i de formulär som används f. o. m. 2007.

Ungdomsverksamheterna

Utskrivningsorsakerna fördelades på följande sätt i ungdomsverksamheterna:



Figur 7. Utskrivningsorsaker 2004 och 2005, ungdomsverksamheterna (n=74).

Inom ungdomsverksamheterna ökade andelen utskrivningar efter utfört uppdrag mellan 2004 och 2005. Vidare förekom på Kruton, liksom året innan, en relativt stor andel utskrivningar p.g.a. egen begäran. Inskrivningarna på Kruton sker oftast p.g.a. akut skyddsbehov. En del av de inskrivna flickorna väljer att skrivas ut igen med relativt kort varsel och flyttar då ofta tillbaka till hemmet. Andelen utskrivningar efter utfört uppdrag är därför mindre på Kruton än inom övriga ungdomsverksamheter. Andelen utskrivningar efter utfört uppdrag var inom övriga ungdomsverksamheter 68 %.

Den ökade andelen utskrivningar efter utfört uppdrag inom ungdomsverksamheterna kan tänkas ha samband med att det förekom något mindre problem i ungdomsgrupperna 2005 jämfört med 2004 och att antalet uppdrag också var mindre.

Barnens och ungdomarnas boende efter utskrivningen

I följande tabell redovisas vart barnen och ungdomarna flyttade direkt efter utskrivningen:

Tabell 10: Barnens och ungdomarnas boende direkt efter utskrivningen.
Barn och ungdomar inskrivna 2005 (N=138)

Boendet efter utskrivningen	Barn (n=65)	Ungdomar (n=73)
Biologisk förälder	72 %	54 %
Andra familjemedlemmar/släktingar	3 %	1 %
Egen bostad/sambo	-	8 %
Tränings-/försökslägenhet	-	1 %
Jourhem	8 %	4 %
Familjehem	3 %	8 %
HVB-hem	4 %	12 %
Annan vård	2 %	-
Annat	6 %	6 %
Ingen uppgift	2 %	6 %
	100 %	100 %

De allra flesta barnen, 72 %, flyttade efter utskrivningen tillbaka till hemmet tillsammans med en förälder eller båda föräldrarna. Andelen är en aning större än 2004. 11 barn, 17 %, flyttade till någon form av vård eller placering utanför hemmet, däribland 5 till jourhem medan övriga barn flyttade till annan boendeform eller uppgift saknas.

Liksom föregående år pekar uppgifterna 2005 på ett samband mellan utskrivningsorsak och boendet efter utskrivningen. Av barnen som skrevs ut efter utfört uppdrag flyttade 81 % tillbaka till föräldrahemmet jämfört med 50 % av barnen som skrevs ut av andra skäl. Utflyttning efter utfört uppdrag medför en stabilare situation i det fortsatta boendet.

Bland ungdomarna skrevs 2005 54 % ut till ett fortsatt boende i föräldrahemmet. Detta är en ökning med 10 % jämfört med 2004. Däremot förekom en stor minskning av andelen ungdomar utskrivna till egen bostad eller försökslägenhet, från 28 % till 9 %, medan andelen som skrevs ut till placering i jourhem, familjehem eller HVB-hem i stället ökade, från 16 % till 24 %. Den största förändringen gäller andelen utskrivningar till tränings/försökslägenhet som minskade från 15 % till enbart 1 %. Uppgifterna tycks inte stämma med de i föregående avsnitt redovisade uppgifterna om en ökad andel utskrivningar efter fullföljt uppdrag 2005, vilket borde medföra fler utskrivningar till ett självständigt boende. Beträffande en del av dessa inskrivningar kunde dock uppdraget innebära att en ny vårdplacering var tänkbar som ett led inför ett självständigt boende vid ett senare tillfälle. Detta bekräftas av uppgifter från uppföljningen, se sid.36.

INSKRIVNINGARNA 0-7 DAGAR – en översiktlig bild

Som framgår av tabell 1 hade 28 barn, 13 föräldrar och 16 ungdomar en inskrivningstid på 0 - 7 dagar. Antalet korttidsinskrivna barn och föräldrar var ungefär samma som 2004 (32 barn och 18 föräldrar). Däremot ökade antalet ungdomar inskrivna högst 1 vecka från 4 till 16. Som tidigare nämnts var det fr.a. på Kruton som antalet korta inskrivningarna ökade. I detta avsnitt redovisas några uppgifter om de korta inskrivningarna.

Barn- och föräldraverksamheterna

Bakgrundsuppgifter

Liksom föregående år var ett par tonåringar inskrivna med yngre syskon på barn- och familjeverksamheterna. Vid mycket korta inskrivningar förefaller det vara av mindre vikt att följa åldersgränsen 12 år.

Andelen LVU-inskrivningar var 18 %, vilket är betydligt fler än 2004, men materialets begränsade omfattning ger inte underlag för andra slutsatser än att även mycket korta inskrivningar sker enligt LVU.

C:a 85 % av inskrivningarna gjordes av stadsdelsförvaltningar i Stockholm, en ökning från 2004 och i överensstämmelse med den ökade andelen inskrivningar från Stockholms stad i materialet som helhet.

Problemområden

Uppgifterna om inskrivningsorsakerna är mycket knapphändiga. Det enda svar som angivits i något större omfattning, betr. 36 % av inskrivningarna, var att ”barnet kan inte bo hemma”. Svaret angavs t.ex. när förälder hade lämnat hemmet och när förälder hade blivit akut sjuk. I några fall gjordes inskrivningen för att barnet hade blivit utsatt för våld. I motsats till 2004 angavs inte kriminalitet hos mammorna som inskrivningsorsak i mer än ett fall.

Uppdrag och utskrivningsorsaker

”Akut boende” angavs som uppdrag beträffande nästan alla inskrivningarna. Stöduppdrag angavs beträffande c:a 25 % av mammorna medan andra uppdrag förekom i enstaka fall.

Betr. 20 av de 28 inskrivningarna, c:a 70 %, fullföljdes uppdraget. Betr. 5 inskrivningar angavs att utskrivningen övergick i annan behandling/placering och betr. 3 skedde utskrivningen efter egen begäran resp. avbröts av annat skäl.

Boendet efter utskrivningen

Något över hälften av barnen, 57 %, flyttade efter utskrivningen tillbaks till hemmet och 7 % till boende hos släktingar. 36 %, 10 barn, placerades i dygnetrunt-boende, oftast jourhem. Boendet efter utskrivningen fördelades på ungefär samma som vid de längre inskrivningarna.

Ungdomsverksamheterna

Bakgrundsuppgifter

De 16 korta inskrivningarna i ungdomsverksamheterna fördelade sig på 3 verksamheter - BAS, Giovanni behandlingsboende och Kruton, varav Kruton stod för merparten, 10 inskrivningar. Samtliga inskrivna var flickor. 10 av inskrivningarna, 63 %, var LVU-inskrivningar, däribland samtliga på BAS och Giovanni. Inom ungdomsverksamheterna var alltså en mycket stor andel av korttidsinskrivningarna LVU-inskrivningar.

11 av flickorna placerades av stadsdelsförvaltningar i Stockholm. 3 av flickorna kom från kommuner utanför Stockholms län medan uppgift om hemkommun saknas beträffande 2.

Problembilder

För samtliga flickor inskrivna på Kruton var inskrivningsorsaken någon form av hot, oftast akut, om hedersrelaterat våld, inklusive dödshot, bortförande, tvångs gifte etc.

Beträffande de 6 flickorna på BAS och Giovanni behandlingsboende finns begränsad bakgrundsinformation. Beträffande 2 angavs narkotikamissbruk, en flicka hade utsatts för sexuella övergrepp och beträffande en flicka angavs oro/ångest och beteendesvårigheter.

Uppdrag och utskrivningsorsaker

”Akut boende” finns angivits som uppdrag beträffande 11 av de 16 flickorna medan uppdraget ”erbjuda omsorg och omvårdnad” angavs beträffande i stort sett samtliga. Samtliga flickor inskrivna på Kruton hade behov av skyddat boende och i de flesta fall också behov av stöd.

Som utskrivningsorsak har beträffande inskrivningar på BAS och Giovanni behandlingsboende angivits att uppdraget utfördes medan de flesta flickorna inskrivna på Kruton blev utskrivna efter egen begäran. 2 av flickorna skrevs ut till annat vårdboende. Utifrån det begränsade uppdraget kan också i dessa fall uppdragen anses ha fullföljts även om en annan utskrivningsorsak angavs. Detta är en definitionsfråga.

Boendet efter utskrivningen

Uppgifter om boendet efter utskrivningen finns beträffande 12 av flickorna: 7 flyttade tillbaka till hemmet, däribland 6 av flickorna inskrivna på Kruton, 1 flyttade till en vän, 3 placerades i ett annat boende genom socialtjänsten och 1 flicka flyttade till ett annat skyddat boende.

UPPFÖLJNINGARNA

Som redovisats har olika delar av utvärderingsarbetet påbörjats vid olika tillfällen. Uppgifterna för målgruppsbeskrivningarna (in- och utskrivningsuppgifterna) började samlas in 2004. 2005 påbörjades arbetet med att utforma uppföljningsformuläret till socialsekreterarna. Formuläret som började tas i bruk 2006 innehåller uppgifter om situationen för barn, föräldrar och ungdomar 6 månader efter utskrivningen. Detta formulär används av alla verksamheter inom HVB. Formulären fylls i antingen direkt av socialsekreteraren eller av verksamhetspersonal utifrån informationen från socialsekreterarna. Uppföljningar görs enbart beträffande inskrivningar som varade längre tid än en vecka.

Formuläret började användas ganska lång tid efter att de barn, ungdomar och föräldrar som var inskrivna 2004 hade skrivits ut. Målsättningen var, trots ett väntat stort bortfall, att försöka få in så många uppgifter som möjligt beträffande inskrivningarna 2004. Uppföljningarna 2004 fick i första hand ses som en pilotstudie. Kommande analyser fick visa om materialet kunde användas för resultatberäkning och slutsatser. När det gällde inskrivningarna 2005 var en förhoppning att bortfallet skulle vara mindre. En generell erfarenhet är dock att uppföljningar av behandlingsinsatser/motsv. ofta medför stort bortfall. För att få en uppfattning om bortfallsorsakerna ingår frågor om detta i formuläret.

Betr. de första årens inskrivningar har uppföljningarna oftast gjorts längre tid efter utskrivningen än 6 månader. I dessa fall fick informationen i första hand byggas på journalanteckningar och andra minnesanteckningar, kompletterat med annan information.

Frågeområdena i uppföljningsformuläret finns redovisade i metoddelen.

Bortfallet

Olika former av bortfall förekommer beträffande uppföljningarna:

1. Oregistrerat bortfall: uppföljningsinformation har inte inhämtats,.

Detta kan bero på administrativa faktorer som bristande tid eller på att lång tid gått mellan utskrivningen och uppföljningen. Andra orsaker är verksamhetsnedläggningar och verksamhetsförändringar.

2. Registrerat bortfall : uppföljningsinformation har försökt inhämtas men uppgift har inte kunnat fås .

I dessa fall har verksamhetspersonal antingen inte lyckats få tag på någon socialsekreterare/motsv. med information om barnet/ungdomen/familjen eller blivit informerade om att socialtjänsten inte längre hade någon kontakt med familjen vid uppföljningstillfället och därför inte kunde ge information. I dessa fall har bortfallsorsaken registrerats.

3. Uppgiftsbortfall

Betr. varje enskild fråga kan ett bortfall förekomma även när annan information finns om barnet/ungdomen/familjen.

Bortfallets omfattning

2004 var antalet inskrivningar länge än en vecka 188. Uppföljningsuppgifter finns beträffande 45, vilket innebär ett bortfall på 76 %. Detta är självklart en mycket hög andel. I bortfallet ingår bl.a. 23 inskrivningar på verksamheterna Lida och Skå, som stängdes innan uppföljningsarbetet hann påbörjas.

2005 var antalet långtidsinskrivningar 140. Uppföljningsuppgifter lämnades in betr. 73 inskrivningar, vilket innebär ett bortfall på 48 %.

Av de 140 inskrivningarna 2005 gällde 18 ungdomar inskrivna på BAS av utbildningsförvaltningen i Stockholm. Uppföljningsuppgifter finns om samtliga dessa ungdomar, men uppgifterna är begränsande och ingår därför inte i redovisningen.

Bortfallet är betydligt större i barn- och föräldraverksamheterna än i ungdomsverksamheterna. Bland barn/föräldraverksamheterna finns uppföljningsuppgifter betr. 31 % av inskrivningarna och bland ungdomsverksamheterna betr. 64 % (utbildningsförvaltningens inskrivningar inte inräknade).

Bortfallsorsaker

Bortfallsorsaker har angivits beträffande 40 inskrivningar 2004 och 45 inskrivningar 2005. Följande bortfallsorsaker finns angivna:

Tabell 11

Registrerade bortfallsorsaker betr. uppföljningarna 2004 och 2005

Bortfallsorsak	2004	2005
1. Inte fått tag på handläggande socialsekreterare eller annan tjänsteman	18	12
2. Vill inte lämna information p.g.a. sekretess	1	1
3. Ingen kontakt finns med barnet/ungdomen/familjen	14	20
4. Flyttat till annan stadsdel/kommun och ingen kontakt med ungdom/fam.	5	2
5. Flyttat utomlands	0	0
6. Annan orsak	11	6

Som framgår dominerar två orsaker till bortfallet - att man från verksamhetens sida inte lyckats få tag på socialsekreteraren för att få information eller att socialtjänsten inte längre har någon kontakt med familjen/ungdomen. Instruktionerna för materialinsamlingen är att om möjligt göra upprepade försök att få information. Möjligheterna till detta beror bland annat på verksamhetens resurser och kontaktmannens/motsv. uthållighet. Enligt de bifogade, ibland utförliga, kommentarerna har man i många verksamheter lagt ner mycket arbete på att försöka få information men trots detta inte lyckats.

En stor del av det icke-registrerade bortfallet berodde dels på tidsfaktorn, att uppföljningar ofta skedde ganska lång tid efter utskrivningarna och dels p.g.a. administrativa faktorer som verksamhetsförändringar. Det är sannolikt att bortfallet minskar i det fortsatta uppföljningsarbetet.

Uppföljning av inskrivningarna 2004

Uppföljningarna av inskrivningarna 2004 utgör en pilotstudie p.g.a. det stora bortfallet. Populationen utgörs av de 188 inskrivningarna av barn och ungdomar med längre inskrivningstid än en vecka. Antalet gjorda uppföljningar är som nämnts 45, d.v.s. 24 % av populationen.

Bortfallet

Bortfallet möjliggör en generalisering av resultaten. Bortfallet (bortfallsgruppen) är tre gånger så stor som uppföljningsmaterialet (uppföljningsgruppen). Det kan dock vara av intresse att undersöka om resultaten vid uppföljningen på något sätt skulle kunna gälla för hela gruppen inskrivna. En fråga i in- och utskrivningsmaterialet valdes för jämföra grupperna. Det gällde utskrivningsorsak, närmare bestämt om utskrivningen gjordes efter fullföljt uppdrag eller av annan orsak, vilket gav följande resultat:

Tabell 12:

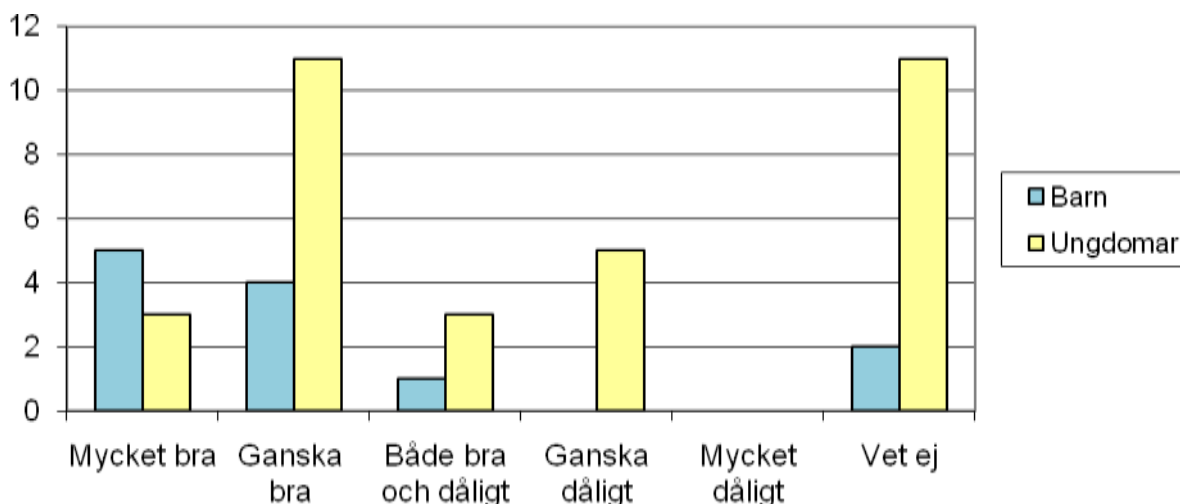
Andel utskrivningar efter utfört uppdrag resp. av annan orsak i uppföljningsgruppen och bortfallsgruppen. Inskrivningarna 2004

Utskrivningsorsak	Uppföljning (n=45)	Bortfall (n=143)
Utfört uppdrag	55 %	55 %
Annan utskrivningsorsak	45 %	45 %
Summa	100 %	100 %

Det inte finns ingen skillnad mellan grupperna betr. om utskrivningen skedde efter utfört uppdrag eller av annan orsak. Uppgiften pekar en viktig likhet mellan grupperna men kan inte ligga till grund för andra slutsatser.

Två uppföljningsresultat

Två bedömningsfrågor har valts som exempel på uppföljningsresultat från 2004. Socialsekreterarnas bedömningar av barnens och ungdomarnas psykosociala situation vid uppföljningen visade följande:



Figur 8: Bedömningar av barnens och ungdomarnas psykosociala situation vid uppföljningen. Inskrivningarna 2004 (n=45; 12 barn, 33 ungdomar)

Av de 12 barn som ingick i uppföljningsmaterialet finns det bedömningar om 10. 9 av dem bedömdes ha en mycket eller ganska bra psykosocial situation vid uppföljningen och för 1 barn angavs svaret ”både bra och dåligt”. Det begränsade antalet ger naturligtvis inga möjligheter att dra slutsatser om hela gruppen 115 inskrivna barn 2004.

Av de 33 ungdomarna i uppföljningsmaterialet finns bedömningar beträffande 22. Av dessa bedömdes 14 (64 %) ha en mycket och fr.a. ganska bra psykosocial situation vid uppföljningen medan 5 (23 %) bedömdes ha en ganska dålig situation. 3 (13 %) ansågs ha en både bra och dålig situation. Andelen ungdomar som bedömdes ha en någorlunda gynnsam situation var alltså klart större än gruppen med svårigheter. Det är möjligt att fördelningen kan vara representativ också för ungdomsgruppen som helhet, även om bortfallet omöjliggör bestämda slutsatser.

Ett annat exempel från uppföljningarna 2004 gäller hur socialsekreteraren bedömer att den planering som gjordes vid utskrivningen hade hållit. Beträffande barnen och ungdomarna blev bedömningarna följande:

Tabell 13.

Hur planeringen som gjordes vid utskrivningen hade hållit vid uppföljningen. Inskrivningarna 2004 (n=45)

Hur planeringen hållit	Barnen	Ungdomarna
1. Mycket bra	8	10
2. Ganska bra	3	6
3. Inte så bra	0	4
4. Inte alls	0	6
5. Vet ej/fanns ingen planering	1	7
Summa	12	33

För barnens del blir bilden ungefär samma som vid bedömningarna av deras psykosociala situation. När det gäller ungdomarna är bilden delvis en annan. Det finns bedömningar om 26 ungdomar. Betr. 16, 62 %, hade planeringen hållit ”mycket bra” eller ”ganska bra” och för 10, 38 %, ”inte så bra” eller ”inte alls”. Uppgifterna pekar på att det fanns svårigheter att få planeringen att hålla betr. en relativt stor grupp ungdomar.

Uppföljning av inskrivningarna 2005

Bortfallsanalys

För att få en uppfattning om resultaten vid uppföljningen, trots det stora bortfallet, skulle kunna vara representativ för hela gruppen inskrivna 2005 gjordes jämförelser mellan gruppen som ingick i uppföljningen (uppföljningsgruppen) och gruppen det inte fanns uppföljningsuppgifter om (bortfallsgruppen). Jämförelserna gäller ett antal uppgifter vid in- och utskrivningen

Tabell 14 :

Jämförelser mellan uppföljningsgruppen och bortfallsgruppen betr. uppgifter vid in- och utskrivningen. Barn och föräldrar inskrivna 2005 (n=65)

Uppgift vid in/utskrivningen	Uppföljningsgrupp (n=20)	Bortfallsgrupp (n=45)
Andel LVU-inskrivningar	16 %	12 %
Antal tidigare vårdinsatser/barn	0,7	0,9
Antal psykosociala problem under uppväxt/barn	2,6	2,6
Antal problem/barn	1,1	1,5
Antal problem/mamma	2,6	2,5
Antal uppdrag och mål/barn	2,2	2,7
Antal uppdrag och mål/föräldrar	3,6	3,2
Inskrivningstid i dagar (medelvärde)	126	107
Andel utskrivningar efter utfört uppdrag	60 %	69 %
Andel barn boende i hemmet efter utskrivningen	80 %	75 %

De enskilda resultaten kommenteras inte i detta sammanhang. De flesta uppgifterna har redovisats tidigare i rapporten, delvis med ett annat redovisningssätt. Det centrala i denna och följande tabell är likheter eller skillnader mellan resultaten i de båda grupperna. När det gäller barn- och föräldragruppen, tabellen ovan, är överensstämmelsen mellan uppgifterna överraskande stor, inte minst med tanke på det begränsade antalet barn i båda grupperna. Skillnaderna är små eller obefintliga betr. nästan alla uppgifter och det finns inget resultat som visar på någon speciell skillnad. Uppgifterna om bortfallsorsaker, se tabell 11, pekar inte heller på att det inte skulle kunna finnas några systematiska skillnader mellan uppföljningsgruppen och bortfallsgruppen. T.ex. det faktum att man inte kan få tag på aktuell handläggare, svarsalternativ 1, bör rimligtvis inte ha något samband med familjens situation. Svarsalternativ 4, att man inte har någon kontakt med familjen, skulle möjligen kunna bero på att familjen fungerar utan problem. Det kan dock finnas ett antal andra orsaker till att socialtjänsten inte har någon kontakt med familjen.

När det gäller ungdomarna får vi följande resultat när vi jämför grupperna:

Tabell 15: Jämförelser mellan uppföljningsgruppen och bortfallsgruppen betr. uppgifter vid in- och utskrivningen. Ungdomar inskrivna 2005 (n=65)

Uppgift vid in/utskrivningen	Uppföljningsgrupp (n=36)	Bortfallsgrupp (n=21)
Andel LVU-inskrivningar	36 %	29 %
Antal tidigare vårdinsatser/ungdom	1,9	1,3
Antal psykosociala problem under uppväxten/ungdom	3,1	2,0
Antal problem/ungdom	5,9	4,1
Andel med särskild skolgång och motsv.	31 %	45 %
Antal uppdrag och arbetsmål/ungdom	6,6	5,2
Antal inskrivningar med behandlingsuppdrag	36 %	29 %
Inskrivningstid i dagar (medelvärde)	148	133
Andel utskrivningar efter utfört uppdrag	50 %	55 %
Andel ungdomar boende i hemmet efter utskrivningen	50 %	65 %

Även beträffande ungdomarna finner vi ganska stora likheter mellan grupperna. De ungdomar som ingår i uppföljningsmaterialet hade dock något mer problem innan inskrivningen och antalet uppdrag/mål var något större i denna grupp. Om det finns någon skillnad mellan grupperna så är det mest sannolika att ungdomarna i uppföljningsgruppen hade något mer problem och möjligen en något svårare psykosocial situation än ungdomarna i bortfallsgruppen.

Det bör också påpekas att inskrivningarna på BAS från utbildningsförvaltningen som nämnts inte ingår i uppföljningsuppgifterna och därför inte heller i jämförelserna ovan. Detta medför att vissa av uppgifterna i tabellen ovan skiljer sig något från vissa tidigare redovisade uppgifter.

Uppföljningsresultat

I det följande presenteras ett antal uppföljningsresultat beträffande inskrivningarna 2005. Det finns som redovisats ett stort grundbortfall och dessutom är bortfallet beträffande enskilda uppgifter ganska stort, i synnerhet när det gäller föräldrarna. Tyngdpunkten ligger därför på uppgifter om barnen och ungdomarna.

Boende

Tabell 16

Barnens och ungdomarnas boende vid uppföljningen

Boendeform	Barnen	Ungdomarna
Biologiska föräldrar	16	10
Vänner		1
Egen bostad/sambo		1
Tränings-/försökslägenhet		8
Familjehem	3	3
HVB-hem		5
Sis-institution		1
Annat dygnetrunt boende		2
Annat		1
Vet ej	1	4
Summa	20	36

Som framgår bodde de flesta barnen med sina föräldrar vid uppföljningen. Det gäller 16 av de 19 barn som det finns boendeuppgifter om. Tre barn bodde i familjehem vid uppföljningen. Två flyttade vid utskrivningen till jourhem och senare till ett mer varaktigt boende i familjehem. Ett av de barn som bodde i familjehem vid uppföljningen hade direkt efter utskrivningen flyttat hem med föräldern men senare placerats i familjehem.

De flesta ungdomarna bodde vid uppföljningen i samma boende som direkt efter utskrivningen. Vissa förändringar skedde dock: Sex ungdomar som flyttade hem vid utskrivningen bodde inte kvar i hemmet vid uppföljningen. Fyra av dem hade flyttat till försöks-/ träningslägenhet och två hade placerats i familjehem. Av de sju ungdomar som vid utskrivningen flyttade till familjehem eller HVB-hem hade vid uppföljningen tre flyttat hem medan fyra hade flyttat till träningslägenhet/motsv. Vid uppföljningen bodde betydligt fler ungdomar i tränings- eller försökslägenhet än vid utskrivningen. Jfr med uppgifterna och kommentaren på sid.27. Antalet ungdomar i tränings- eller försökslägenhet, som var anmärkningsvärt lågt direkt efter utflyttningen, ökade alltså betydligt därefter.

Uppföljningsuppgifterna visar på både positiva och negativa förändringar i boendesituationen för ungdomarna efter utskrivningen. Antalet positiva förändringar överväger dock.

Skolgång

Tabell 17
Skolsituationen för 6 barn och 36 ungdomar vid uppföljningen 2005

Skola utan extra stöd	10
Skola med extra stöd	4
Individuella programmet	5
Specialskola/specialklass	5
I vård	2
Annat	2
Vet ej	14
Summa	42

Uppgifter om skolgången saknas framför allt betr. de flickor som hade varit inskrivna på Kruton. Flickornas bakgrund och familjesituation har i många fall medfört svårigheter att få uppföljningsinformation.

Tillgängliga resultat visar att en relativt liten andel av barnen och ungdomarna, 36 %, går i vanlig skola utan extra stöd. Skolproblem som förekom innan inskrivningen fanns i stor utsträckning kvar också vid uppföljningen. Med tanke på att uppföljningarna avser situationen redan ett halvt år efter utskrivningen är det knappast förvånande att behov av speciella skolinsatser kvarstår för många av ungdomarna och barnen.

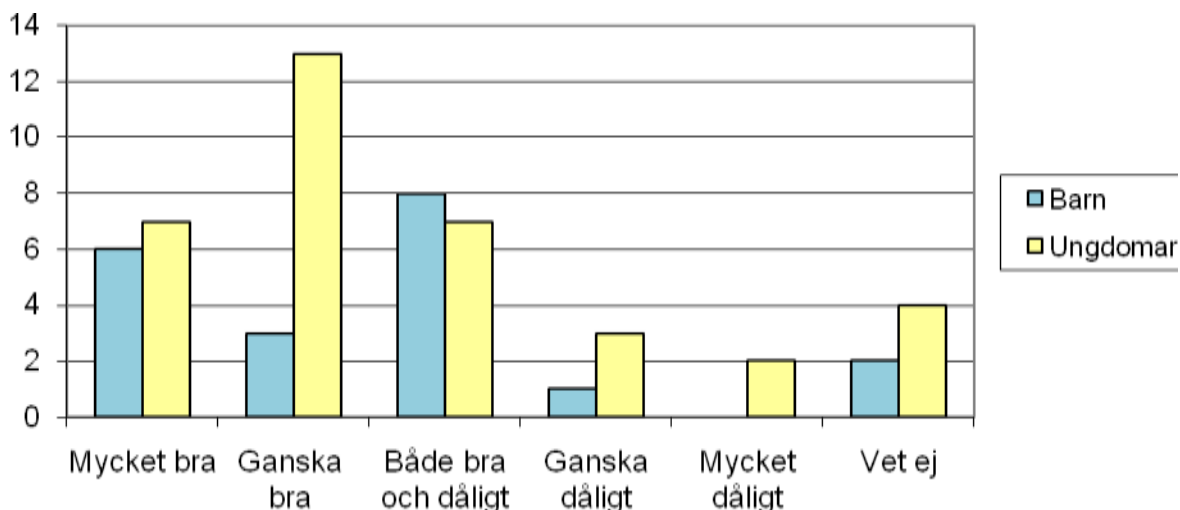
Vårdinsatser

De allra flesta barnen, ungdomarna och familjerna hade någon form av vård- eller stödinsats efter utskrivningen. Det angavs beträffande 17 av de 20 barnen och 28 av de 36 ungdomarna. Det gäller olika former av placeringar, se tabell 16, och vidare olika öppenvårdsinsatser, insatser eller stöd genom socialtjänsten eller genom andra verksamheter.

Bedömningar av barnens, ungdomarnas och föräldrarnas psykosociala situation

Barnens och ungdomarnas situation

Socialekreterarnas bedömningar av barnens och ungdomarnas psykosociala situation vid uppföljningen visade följande bild:



Figur 9 . Barnens och ungdomarnas psykosociala situation vid uppföljningen. Inskrivningarna 2005 (n=56; 20 barn och 36 ungdomar)

Av de 18 barn som det finns bedömningar om hade 9, 50 %, en mycket eller ganska bra psykosocial situation vid uppföljningen, 8, 44 %, är i mellangruppen ”både bra och dåligt” och enbart 1 barn, 6 %, bedömdes ha en ganska dålig situation. Resultaten kan tolkas på olika sätt - att enbart hälften av barnen i gruppen befinner sig i den positiva gruppen kan tyckas vara en låg andel som pekar på kvarstående svårigheter för ganska många av barnen eller omvänt - att enbart ett av 18 barn bedöms ha en ganska dålig situation ger en huvudsakligen positiv bild.

Av de 32 ungdomar det finns uppgifter om bedöms 20, 63 %, ha en mycket eller ganska bra psykosocial situation, 7, 32 % befinner sig i en mellangrupp medan 5, 15 %, har en ganska och till och med mycket dålig situation. I detta fall skiljer sig inte resultaten i någon större utsträckning från uppgifterna betr. inskrivningarna 2004. Resultaten pekar på en huvudsakligen gynnsam bild för de flesta ungdomarna. Helhetsbedömningen beror framför allt på hur man bedömer svaret i mellangruppen, ”både bra och dåligt”.

Som ett komplement till uppgifterna om samtliga ungdomar i materialet har beräkning också gjorts beträffande de ungdomar som hade flest angivna problem vid inskrivningen, minst 5 olika problem. I följande tabell redovisas bedömningarna betr. dessa ungdomar.

Tabell 18

Socialekreterarnas bedömningar av den psykosociala situationen vid uppföljningen betr. ungdomar med många problem vid inskrivningen (n=22)

Psykosocial situation	Antal
1. Mycket bra	3
2. Ganska bra	9
3. Både bra och dålig	5
4. Ganska dålig	2
5. Mycket dålig	0
6. Vet ej	3
Totalt	22

Beträffande de 19 ungdomar som det finns bedömningar om har svarsalternativen ”mycket bra” och ”ganska bra” markerats för 12, ”ganska dålig” för 2 medan 5 ungdomar bedöms ha en ”både bra och dålig” psykosocial situation vid uppföljningen. Med tanke på omfattningen av problem ger uppgifterna ett visst hopp om möjligheterna att med insatser, och på andra sätt, påverka också mycket problemfyllda ungdomars situation, i alla fall under den korta tid som uppföljningsuppgifterna omfattar.

Som ytterligare exempel på positiva förändringar enligt uppföljningsuppgifterna kan nämnas att av 10 ungdomar med missbruksproblem vid inskrivningen angavs detta för 3 ungdomar vid uppföljningen. Det fanns ingen ”nyttillkommen” som hade missbruksproblem vid uppföljningen men inte vid inskrivningen.

Av 10 ungdomar med kriminalitet som markerat problem vid inskrivningen, däribland 4 som också hade missbruksproblem, angavs detta för enbart 1 ungdom vid uppföljningen. En ungdom som inte hade (kända) kriminella problem vid inskrivningen markerades ha detta vid uppföljningen.

Uppgifterna visar på positiva förändringar. Detta har rimligtvis bl.a. samband med att nästan alla ungdomarna med missbruksproblem hade någon form av pågående vård vid tiden för uppföljningen.

Mammornas situation

De 20 barn som ingår i uppföljningsmaterialet kom från 16 familjer.
Betr. mammornas situation gör socialsekreterarna följande bedömningar:

Tabell 19

Socialsekreterarnas bedömningar av mammornas psykosociala situation vid uppföljningen (n=16).

Psykosocial situation	Antal
1. Mycket bra	1
2. Ganska bra	2
3. Både bra och dålig	4
4. Ganska dålig	1
5. Mycket dålig	3
6. Vet ej	5
Totalt	16

Bedömningarna av mammornas situation är inte lika positiva som beträffande barnen. Uppgifter saknas om ungefär 1/3 av mammorna och beträffande övriga var fördelningen ungefär jämn mellan de som bedömdes ha en bra och dålig situation. Det finns dock enbart 3-4 mammor i resp. grupp, så materialet är mycket begränsat. Av de 4 mammor som bedömdes ha en ganska eller mycket dålig situation bodde 2 med sina barn vid uppföljningen.

Bortfallet är stort när det gäller uppgifter om papporna. Det finns enbart bedömningar om 6 pappor, varav 3 bedömdes ha en ganska bra, 2 en ganska dålig och 1 både bra och dålig psykosocial situation vid uppföljningen. Självklart kan dessa få uppgifter inte leda till några slutsatser men de få uppgifterna bekräftar bilden av att de flesta papporna saknas i barnens liv också vid uppföljningen.

Hur planeringen som gjordes vid utskrivningen hade hållit

Frågan om hur socialsekreterarna bedömde att den planering som gjordes vid utskrivningen hade hållit vid uppföljningen gav följande svarsfördelning:

Tabell 20

Hur har planeringen som gjordes vid utskrivningen hållit?

Barn, föräldrar och ungdomar inskrivna 2005 (n=76)

Hur planeringen hållit	Barnen	Föräldrarna	Ungdomarna
Mycket bra	6	7	16
Ganska bra	6	6	6
Inte så bra	4	3	1
Inte alls	0	0	7
Vet ej eller fanns ingen planering	4	4	6
Summa	20	20	36

Uppgifterna om föräldrarna är i tabellen beräknade utifrån barnen. Uppgifterna visar nästan exakt samma fördelning beträffande barnen och föräldrarna, vilket förefaller rimligt med tanke på att de flesta barnen vid uppföljningen bodde med sina föräldrar. Om vi räknar bort svarsalternativet ”vet ej eller ingen planering fanns”, visar de begränsade uppgifterna att planeringen hade hållit mycket eller ganska bra för c:a 75 % av barnen/föräldrarna och inte så bra för c:a 25 %.

Bland ungdomarna ser vi en mer blandad bild. Om det sista svarsalternativet räknas bort bedöms för 53 % av ungdomarna planeringen ha hållit ”mycket bra”, för 20 % ”ganska bra”, för 3 % ”inte så bra” och för 23 % ”inte alls”. För de flesta av ungdomarna har planeringen alltså hållit mycket bra men för 7 ungdomar har planeringen inte hållit alls. Det är inte orimligt att tänka sig att de begränsade uppgifterna ändå återspeglar mer generella svårigheter i arbetet med ungdomar med problem.

Slutligen kan det vara intressant att belysa om utskrivningsorsaken haft någon betydelse för barnets, föräldrarnas och ungdomarnas situation vid uppföljningen c:a ett halvt år senare. En utskrivning efter utfört uppdrag borde ju kunna ha en positiv inverkan på de inskrivnas fortsatta situation, beroende på uppdraget under inskrivningen. Uppföljningsuppgifterna från inskrivningarna 2004 pekade på att ett sådant samband möjligen kunde finnas (inte redovisat i rapporten).

2005 blir bilden följande:

Tabell 21

Hur planeringen hållit i förhållande till om utskrivningen skedde efter fullföljt uppdrag eller efter annan utskrivningsorsak. Inskrivningarna 2005 (n=56)

Hur planeringen hållit	Utskrivning efter utfört uppdrag (n=33)	Utskrivning efter ej utfört uppdrag (n=23)
Mycket bra	42 %	35 %
Ganska bra	18 %	26 %
Inte så bra	9 %	9 %
Inte alls	12 %	12 %
Vet ej/ fanns ingen planering	18 %	18 %

Resultaten visar inte på något samband mellan utskrivningsorsak och om planeringen hållit. Tendensen från 2004 bekräftas inte. För att undersöka om ett sådant samband kan förekomma behövs ett större material och framför allt bör uppgifterna relateras till vilka uppdrag som fanns under inskrivningen. Materialet från 2005 är för litet för att kunna användas för en sådan analys.

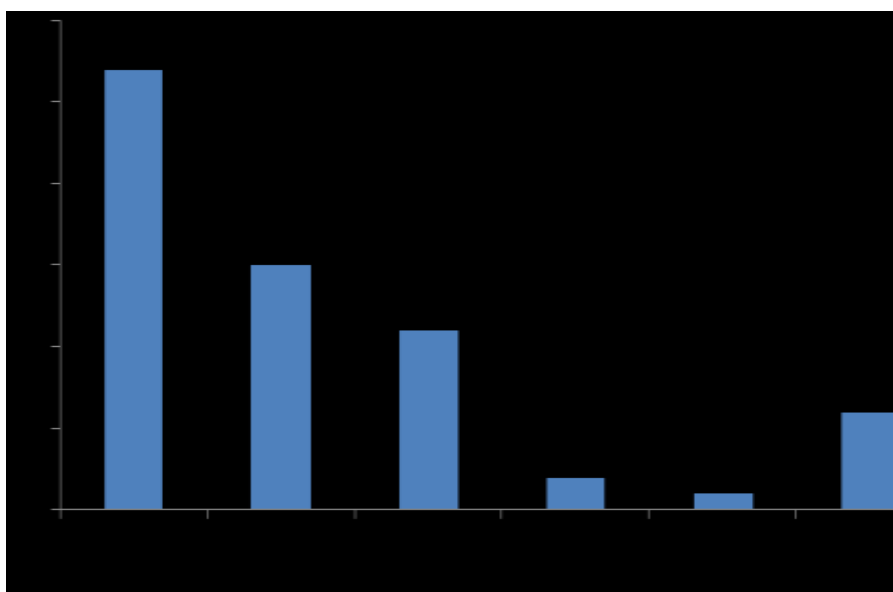
ENKÄTSVAR FRÅN SOCIALSEKRETERARNA

Som komplement till uppgifterna om inskrivningarna 2005 redovisas avslutningsvis några andra resultat inom HVB-projektet, både övergripande och från enskilda verksamheter.

I detta avsnitt presenteras enkätsvar från socialsekreterarna från 2004-07. Tyngdpunkten ligger på uppgifter från 2006, det år då formuläret togs i bruk. För närvarande finns 62 enkätsvar från socialsekreterarna dataregistrerade. Det gäller bedömningar av inskrivningar på BAS, Kruton, Lingggården och Surbrunnsgatans stödboende.

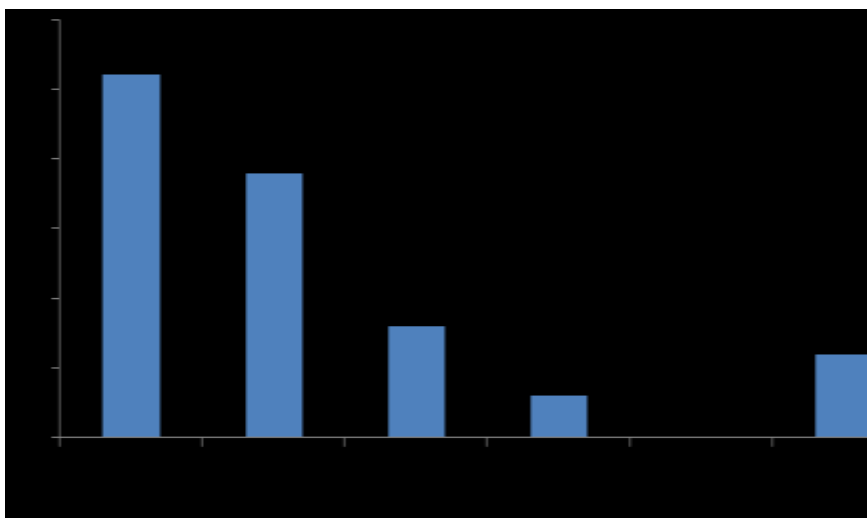
Enkäten till socialsekreterarna omfattar 10 frågor, varav 8 innehåller bedömningar med fasta skalsteg. Svarsfördelningen för de olika frågorna blev följande (figur 10 -17):

1. Hur har vistelsen fungerat för den/de inskrivna barnet/ungdomen/familjen?



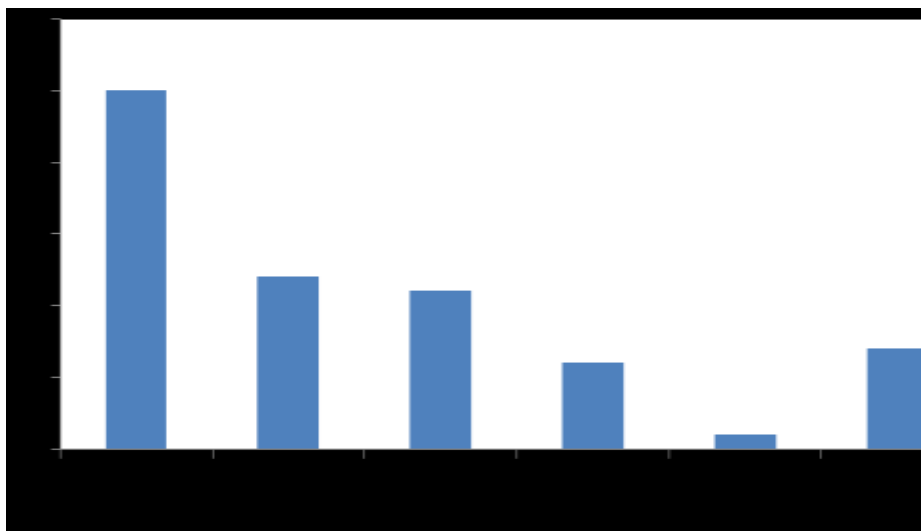
Figur 10. Socialsekreterarnas bedömningar av hur vistelsen fungerat (N=62)

2. Hur har uppdraget som helhet utförts?



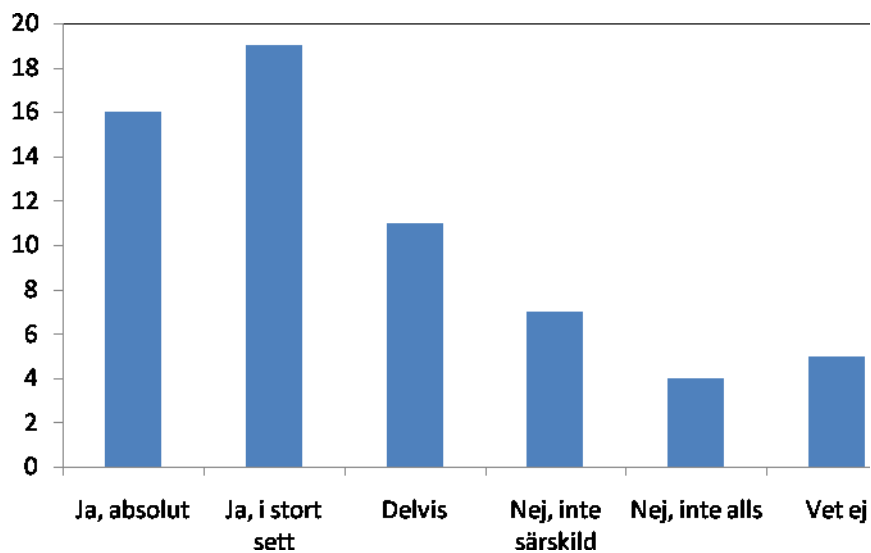
Figur 11. Socialsekreterarnas bedömningar av hur uppdraget utförts (N=62)

3. Hur bedömer du att målen för inskrivningen/placeringen uppnåtts?



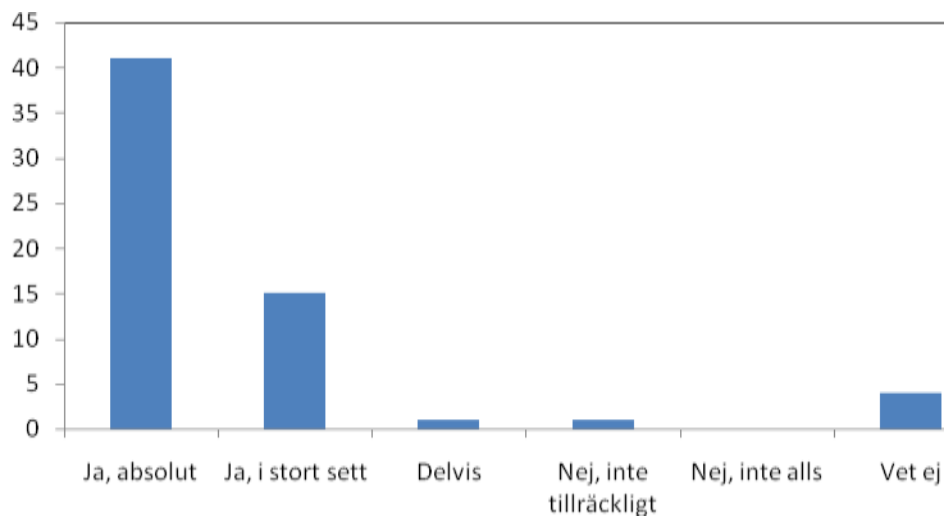
Figur 12. Socialsekreterarnas bedömningar av hur målen uppnåtts (N=62)

4. Tycker du att situationen har förändrats positivt för barnet/ungdomen/familjen?



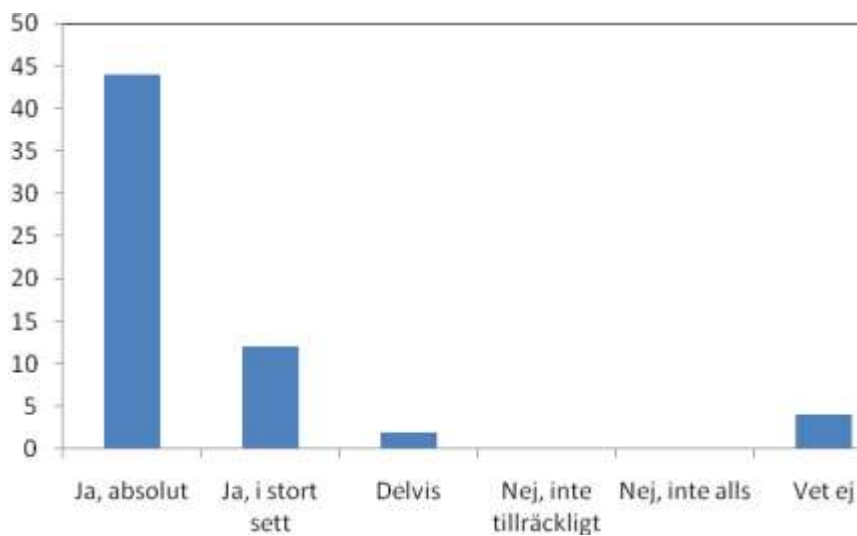
Figur 13. Socialsekreterarnas bedömningar om situationen förändrats positivt för den/de inskrivna (N=62)

5. Har du fått den information du behövt under inskrivnings-/placeringstiden?



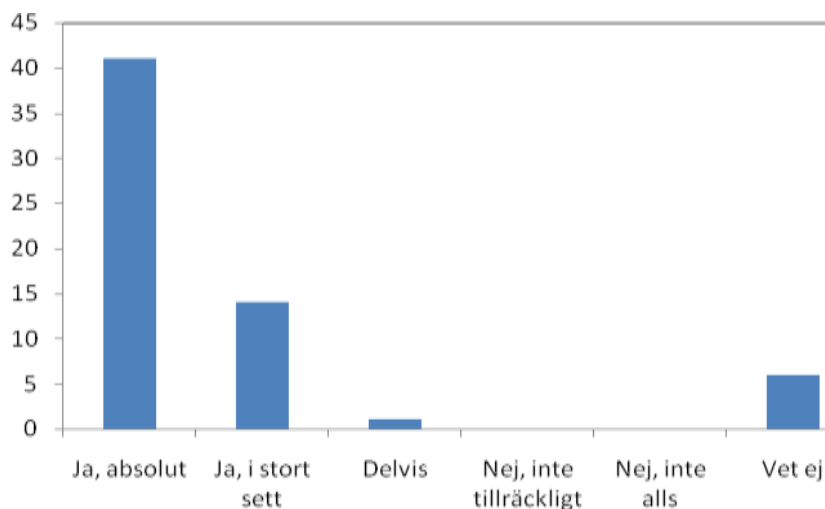
Figur 14. Socialsekreterarnas bedömningar om man fått den information man behövt under inskrivningen (N=62)

6. Har personalen varit tillgänglig i den grad du önskat?



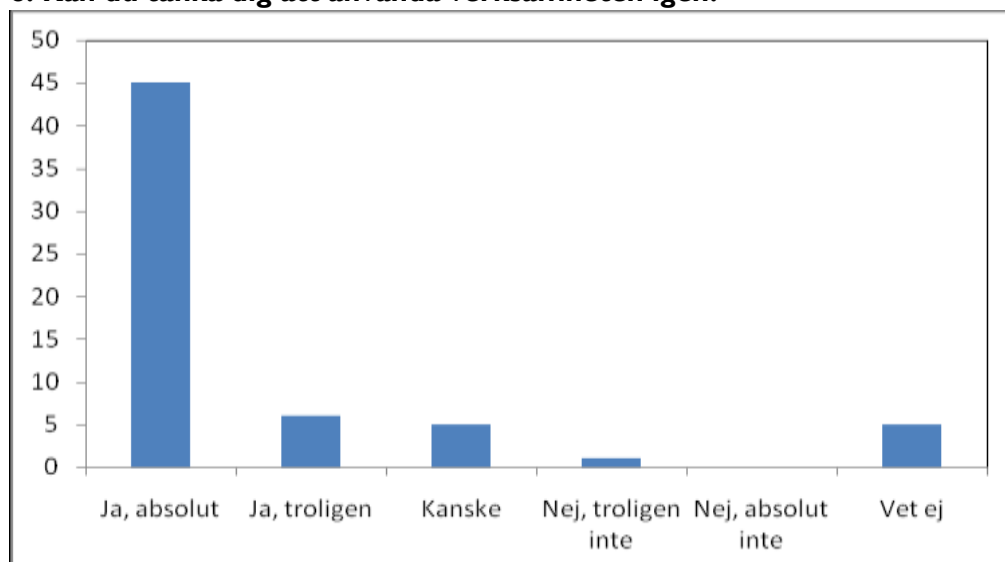
Figur 15. Socialsekreterarnas bedömningar av om personalen varit tillgänglig i önskad omfattning (N=62)

7. Har du varit nöjd med de möten som hållits med personalen o/e med ungdomen/familjen?



Figur 16. Socialsekreterarnas bedömningar av om man varit nöjd med mötena med personalen och ungdomen/familjen (N=62)

8. Kan du tänka dig att använda verksamheten igen?



Figur 17. Socialsekreterarnas bedömningar av om man kan tänka sig använda verksamheten igen (N=62)

För samtliga frågor överväger de positiva svaren. Detta är allra tydligast när det gäller de tre frågorna om samarbetet med personalen. Svaren på dessa frågor innehåller mycket få negativa bedömningar.

Den enda fråga i vilken det mest positiva svarsalternativet inte är det oftast angivna är fråga 4, bedömningarna om situationen förändrats för barnet/ungdomen/familjen. Även om också svarsfördelningen här överväger åt det positiva hållet, så är detta inte lika tydligt som betr. bedömningarna av inskrivningen och samarbetet. Detta kan knappast heller väntas. En fungerande inskrivning, också med uppnådd målsättning, kan sannolikt bara i viss utsträckning påverka situationen för barnet, ungdomen o/e familjen. Dessutom är begreppet ”situation” inte definierad i frågeformuleringen och kan därför uppfattas på olika sätt.

RESULTAT FRÅN OLIKA VERKSAMHETER INOM STOCKHOLM HVB BARN OCH UNGDOM

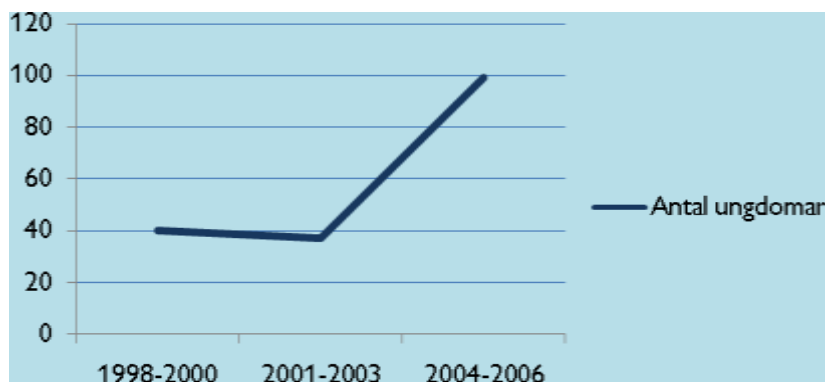
Avslutningsvis redovisas uppgifter sammanställda av enskilda verksamheter inom HVB. Det gäller resultat på olika nivåer av utvärderingen - målgruppsbeskrivningar, enkätresultat samt utvärdering med ett etablerat mätinstrument.

BAS- Bromma Arbets- och Studiecenter

Uppgifter om ungdomar inskrivna 1998-2006

På BAS, Bromma Arbets- och studiecenter, finns inskrivningsuppgifter om ungdomar inskrivna f.o.m. 1998. Materialet har databearbetats och följande diagram ger exempel på förändringar i målgruppens sammansättning under tre tidsperioder: 1998-2000, 2001-2003 och 2004-2006:

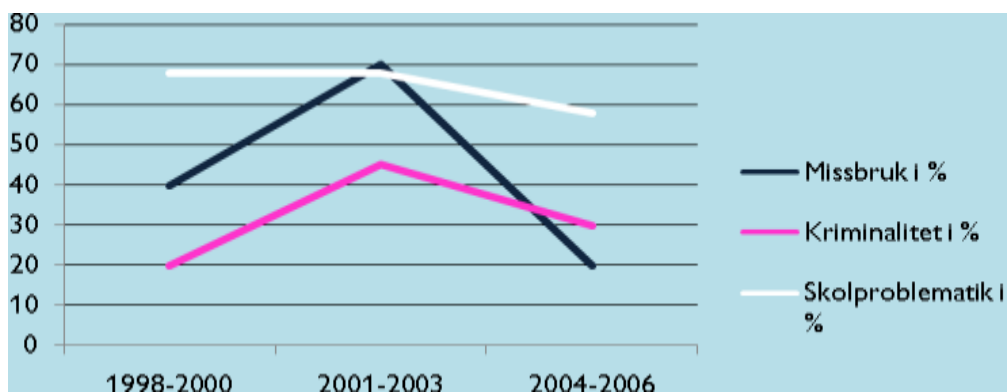
Antal inskrivningar



Figur 18. Antal inskrivna ungdomar på BAS 1998-2006

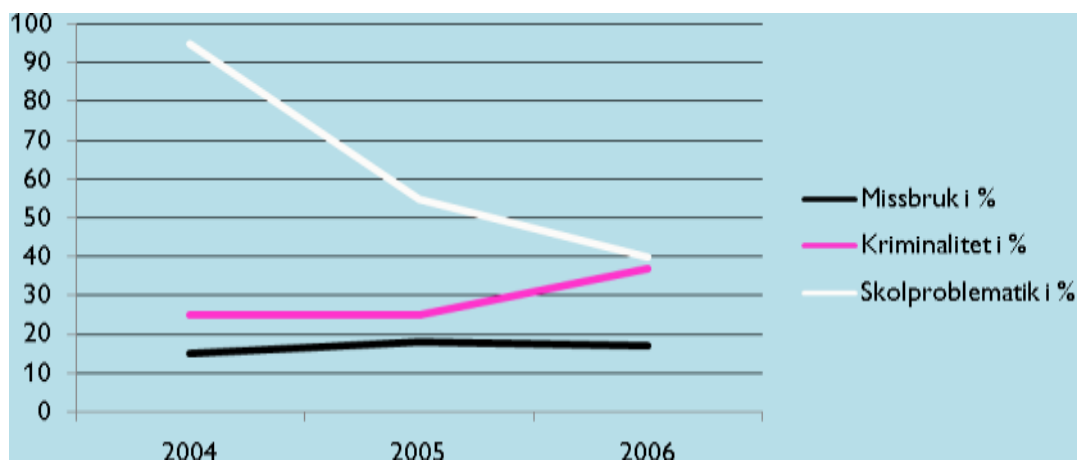
Antalet inskrivningar var ganska konstant under perioden 1998-2003 med c:a 10-15 nyinskrivningar per år men har därefter ökat väsentligt. Perioden 2004-06 var antalet nya inskrivningar mer än dubbelt så många som under de tidigare perioderna.

Omfattning av missbruk, kriminalitet och skolproblem



Figur 19. Omfattning av missbruk, kriminalitet och skolproblematik bland ungdomarna inskrivna 1998-2006

Av diagrammet framgår att alla tre problemen ökade väsentligt 2001 – 2003 jämfört med perioden innan men också, kanske något överraskande, minskade därefter. Det ökade antalet inskrivningar under de senare åren har alltså inte varit ett resultat av en motsvarande ökning av tunga problem bland de inskrivna ungdomarna. Framför allt har andelen ungdomar med missbruksproblem minskat medan skolproblemen ligger på en relativt oförändrad nivå för perioden som helhet. Följande tabell visar att förändringarna huvudsakligen inträffade mellan 2004 och 2005:



Figur 20. Omfattning av missbruk, kriminalitet och skolproblematik bland ungdomarna inskrivna 2004-2006

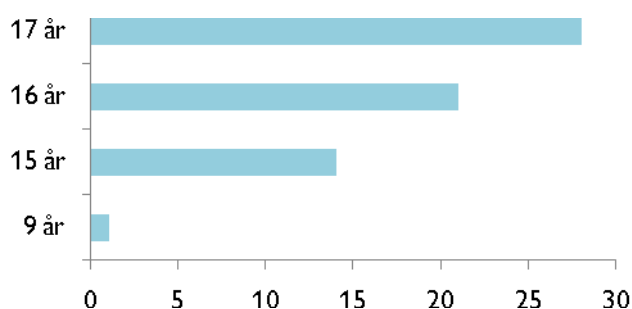
Uppgifterna bekräftar den bild som presenterats tidigare i rapporten beträffande minskade problem i ungdomsverksamheterna som helhet mellan 2004 och 2005. Uppgifterna visar att denna minskning fr.a. gäller inskrivningarna på BAS.

Linggården och Söderbo

Inskrivningsuppgifter från verksamheterna för ensamkommande flyktingbarn och -ungdomar

Verksamheten för ensamkommande flyktingbarn och -ungdomar startade på Linggården 2006 och på Söderbo 2007. Från de första årens verksamhet redovisas här uppgifter om 37 barn och ungdomar inskrivna på Linggården och 27 ungdomar inskrivna på Söderbo, totalt 64 barn och ungdomar. 80 % av barnen och ungdomarna var pojkar. Samtliga saknade uppehållstillstånd och hade god man som utsedd vårdnadshavare. Alla barnen och ungdomarna var placerade via Migrationsverket.

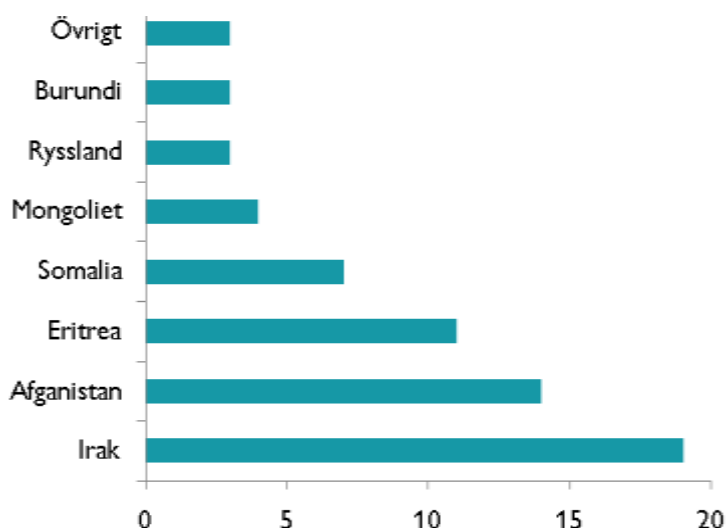
Ålder



Figur 21. Åldersfördelningen bland de inskrivna ungdomarna

Nästan alla inskrivna ungdomar var i åldersgruppen 15-17 år vid inskrivningen.

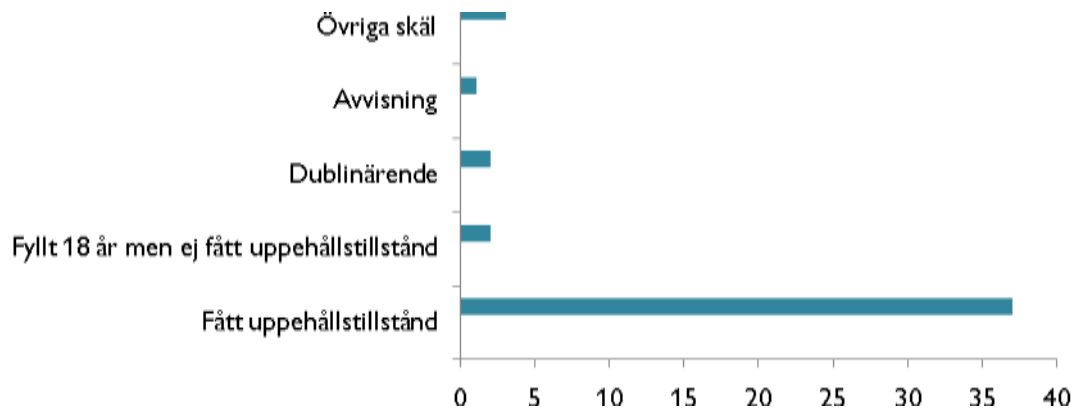
Nationalitet



Figur 22. Barnen och ungdomarnas nationalitet

De flesta ungdomarna kommer från Irak och Afghanistan, de under senare år mest krigshärjade länderna i Asien. Kriser och krig i Afrika har också medfört att många ungdomar flytt från Eritrea och Somalia.

Utskrivningsorsak



Figur 23. Utskrivna barn och ungdomar (N=45)

I diagrammet framgår att de allra flesta ungdomarna skrevs ut efter erhållet uppehållstillstånd.

Boendet efter utskrivningen



Figur 24. Vart ungdomarna flyttade. (N=45)

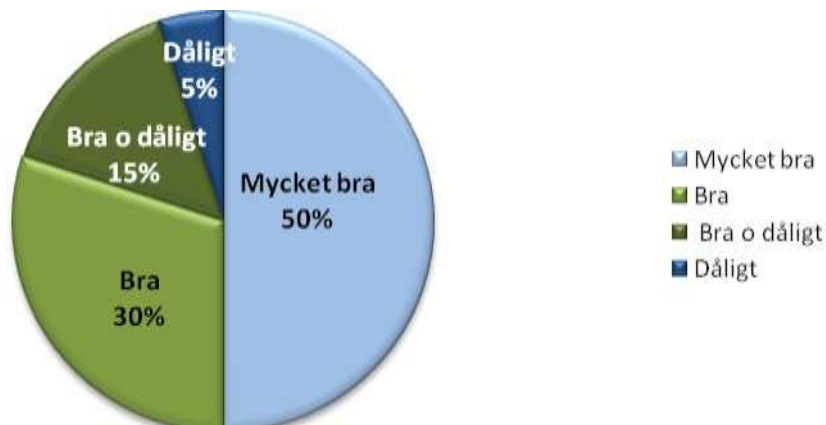
Som framgår förekom olika boendeformer efter utskrivningen, men flyttning till familjehem var vanligast, antingen direkt till familjehem eller efter placering i jourhem. Put-boende är en boendeform efter erhållet permanent uppehållstillstånd.

Surbrunnsgatans stödboende

Enkät svar från 20 socialsekreterare och 4 föräldrar beträffande inskrivningar 2005 och 2006

20 socialsekreterare har svarat på enkätfrågorna om hur de tycker att inskrivningen fungerat för familjer under inskrivningar på Surbrunnsgatans stödboende 2005-2006. Enkät svar finns också från 4 föräldrar. Nedan redovisas svarsfördelning betr. några av frågorna kompletterat med kommentarer från en socialsekreterare och en förälder.

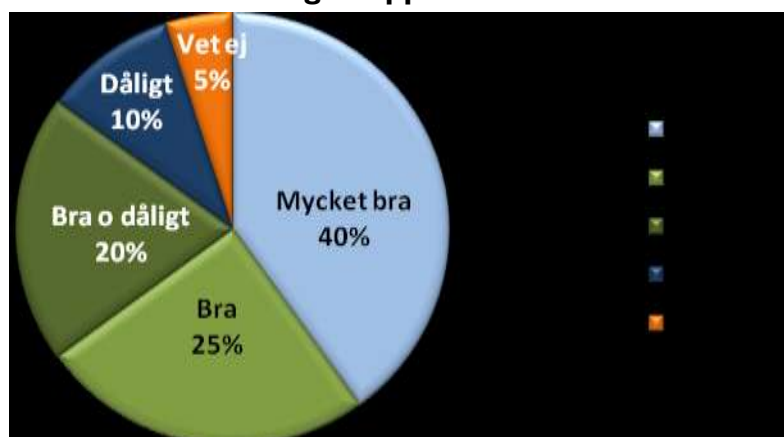
Hur har inskrivningen som helhet fungerat?



Figur 25. Socialsekreterarnas bedömningar av hur inskrivningen som helhet fungerat för barnet och familjen? (N=20)

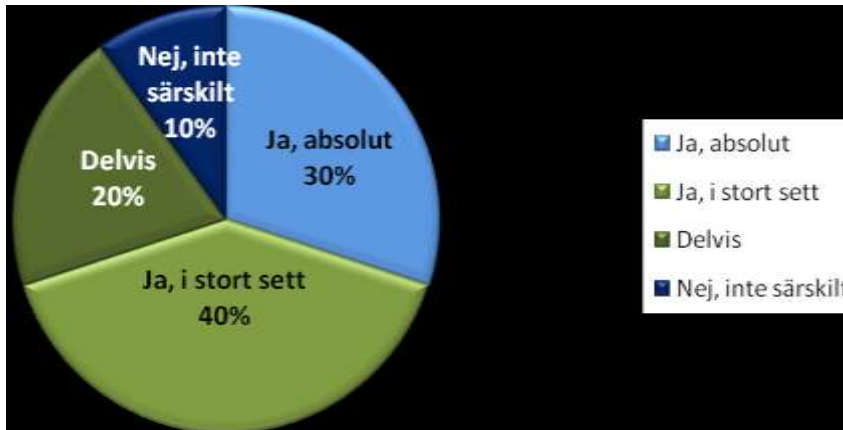
På frågan om ”Hur har din tid i verksamheten varit?” svarade 1 förälder mycket bra och 3 föräldrar bra.

Hur har målen för inskrivningen uppnåtts?



Figur 26. Socialsekreterarnas bedömningar om hur målen för inskrivningen uppnåtts? (N= 20)

Har situationen förändrats för barnet och familjen?



Figur 27. Socialsekreterarnas bedömningar om situationen förändrats positivt för den/de inskrivna (N=20)

På frågan ”Har du fått det stöd och hjälp du behövde” svarade 2 föräldrar ”ja, absolut” och 2 föräldrar ”ja, i stort sett”. På frågorna ”Tycker du att situationen har förändrats positivt för ditt barn” och ”Tycker du att situationen har förändrats positivt för dig” svarade 3 föräldrar ”Ja, absolut” och 1 förälder ”Ja”.

Kommentar från en socialsekreterare:

”Som alltid i samarbetet fungerar det flexibelt och bra. Vi är mycket nöjda med att ni anpassar insatsen till den enskilde föräldern och barnets behov.”

Kommentar från en förälder:

”Mitt barns situation har förändrats mycket positivt, eftersom jag själv blivit tryggare och min situation blivit tryggare.”

Uppgifterna visar på övervägande positiva bedömningar från både socialsekreterarna och föräldrarna.

Duvnäs Föräldrastöd

Behandlingsresultat enligt TCQ

För att mäta behandlingsresultatet på Duvnäs Föräldrastöd har ett instrument som heter TCQ - Target Complaint Questionnaire (Battle et al) använts. Klienten uppger tre problem som han/hon vill ha hjälp med och skattar på en skala i vilken omfattning klienten besväras av sina problem. Fördelar med instrumentet är att det utgår från klientens egna problem och är ett enkelt instrument som är lätt att förstå. Svårigheter med sammanställningen kan vara att olika problem hos klienten jämförs sinsemellan. Det är viktigt att klienten instrueras hur man bör formulera sitt problem så att det blir mätbart, vilket kan vara ett problem. Instrumentet presenteras nedan.

**Vilka huvudsakliga problem och svårigheter vill Du ha hjälp med?
Beskriv dem kortfattat och försök att bedöma i vilken omfattning de besväras Dig genom att göra en cirkel runt det nummer som stämmer bäst.**

1 _____
2 _____
3 _____

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Uppgivna problem på TCQ på Duvnäs Föräldrastöd

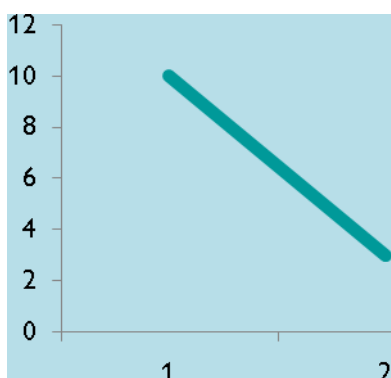
När instrumentet användes på Duvnäs Föräldrastöd valde man att inte begränsa antalet problem till tre. Klienterna fick uppge så få eller så många problem de önskade få hjälp med. Detta innebär att vissa föräldrar har uppgivit färre än tre problem och andra betydligt fler. Problemen går i varandra och man kan inte dela upp dem på ett självklart sätt.

Resultat på TCQ

Föräldrarna har delats in i två grupper. En av grupperna gjorde skattningar vid uppföljningen och gjorde vid detta tillfälle också efterskattningar av problemen vid in- och utskrivningen. Den andra gruppen gjorde första skattningen av sina problem vid inskrivningen och sedan vid utskrivningen. Uppföljning av denna grupp har ännu inte gjorts. Intressant är att man inte kan se någon skillnad mellan den grupp som skattade sina problem i efterhand och den grupp som skattade sina problem vid in- och utskrivningen. En annan intressant iakttagelse är att föräldrarna uppgivit att deras besvär har fortsatt att minska efter utskrivning. Materialet är dock för litet för att man ska kunna dra några slutsatser ännu.



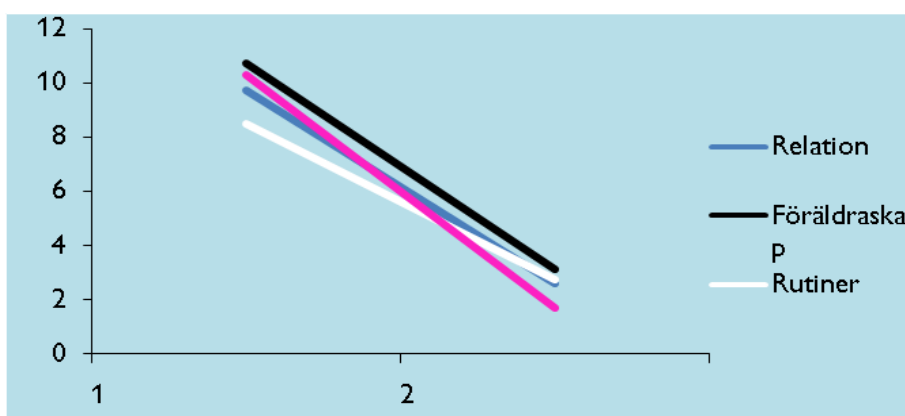
Figur 28. Problemmomfattningen före behandling, efter behandling och vid uppföljningen enligt föräldrarnas skattningar vid uppföljningen (n=6)



Figur 29. Föräldrarnas skattningar före behandlingen och efter behandlingen (n=6)

Minskning på TCQ för olika problemområden

Nedan redovisas minskningen på TCQ för olika problemområden. I diagrammet redovisas både gruppen som skattade sina problem vid inskrivningen och gruppen som skattade problemen i efterhand.

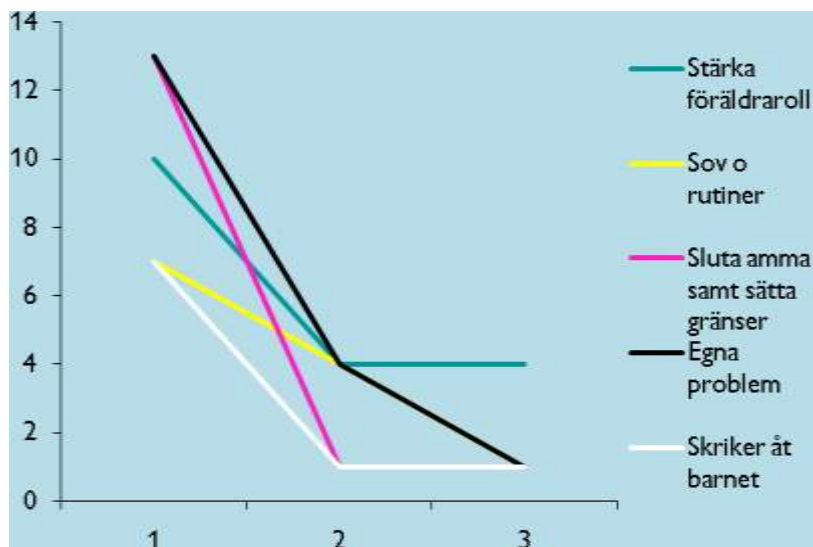


Figur 30. Hela gruppens för- och eftermätning. N=12

Problemen minskade i ungefär samma omfattning för båda grupperna.

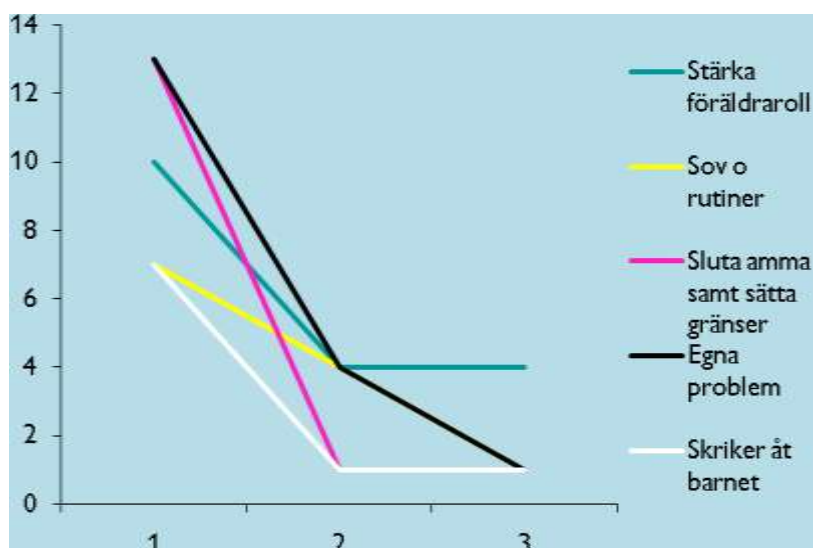
En förälders resultat på TCQ

Nedan redovisas föräldern "Annas" resultat på TCQ.



Figur 31. Annas resultat på TCQ.

Diagrammet visar att alla "Annas" problem minskade mellan de båda första skattningstillfällena.



Figur 31. Annas resultat på TCQ.

Annas kommentarer:

*"Jag tycker att Duvnäs Föräldrastöd har ändrat mitt liv"
"Jag har blivit en mycket bättre mamma. I dag har jag bra kontakt med min son, han är lycklig".*

EN SAMMANFATTANDE BILD

Detta är den andra delrapporten i den s.k. HVB-utvärderingen, ett pågående projekt inom Stockholm HVB Barn och Ungdom. I den första delrapporten (april 2007) redovisades resultat beträffande inskrivningarna under projektets första år, 2004. I denna rapport presenteras en helhetsbild av projektet med uppgifter från de olika nivåer som utvärderingsarbetet omfattar: målgruppsbeskrivning, utvärdering och uppföljning med instrument konstruerade för HVB-utvärderingen samt utvärdering inom enskilda verksamheter med etablerade instrument.

Tyngdpunkten i rapporten ligger på de båda första nivåerna, i första hand inskrivnings-, utskrivnings- och uppföljningsuppgifter om barnen, ungdomarna och föräldrarna inskrivna 2005. Redovisningen inkluderar också jämförelser med inskrivningarna 2004. I rapportens avslutande del presenteras översiktligt några resultat av enkätsvar från socialsekreterarna i samband med utskrivningen samt resultat från enskilda verksamheter inom HVB: BAS (Bromma Arbets- och Studieceter), Linggården, Söderbo, Surbrunnsgatans stödboende och Duvnäs föräldrastöd.

Inskrivningarna 2005 – en översiktsbild och några jämförelser med inskrivningarna 2004

Förändringar mellan åren i HVB:s målgrupp beror på olika faktorer. Nämnas kan t.ex. politiska beslut betr. nedläggning av verksamheter eller startande av nya verksamheter, inriktning på nya målgrupper inom befintliga verksamheter och trendmässiga eller slumpmässiga förändringar av målgruppen inom pågående verksamhet. Ett antal sådana förändringar påverkade målgruppens sammansättning 2005 jämfört med 2004.

En viktig förändring 2005 jämfört med 2004 var att verksamheterna Lida och Skå stängdes 1/7 2005 och inga nyinskrivningar gjordes i dessa verksamheter 2005. En annan förändring var det ökade antalet inskrivningar från Stockholms stads utbildningsförvaltning i ungdomsverksamheten BAS.

Inskrivnings- och bakgrundsuppgifter

Det totala antalet inskrivningar av barn, ungdomar och föräldrar var 332 år 2004 och 255 år 2005, en minskning med 23 % mellan åren. Minskningen gäller huvudsakligen inskrivningarna längre tid än en vecka inom barn-/föräldraverksamheterna och berodde inte enbart på Lidas och Skås nedläggning utan på ett minskat antal längre inskrivningar inom de flesta av barn- och föräldraverksamheterna.

Det minskade antalet långtidsinskrivningar inom barn och föräldraverksamheterna medförde att genomsnittsåldern höjdes i målgruppen som helhet. 2004 var 23 % av de inskrivna barnen ännu inte fylla ett år vid inskrivningstillfället. 2005 hade denna åldersgrupp minskat till 13 %. 25 % av de inskrivna barnen/ungdomarna var mellan 1 och 6 år. Trots en minskning av de lägsta åldersgrupperna var andelen förskolebarn ändå 38 % 2005.

Frågan om överrepresentationen av barn, ungdomar och familjer med utländsk bakgrund när det gäller psykosociala problem är kontroversiell, i synnerhet när det gäller orsakssammanhangen. Definitionsfrågan brukar också ofta diskuteras. Dessutom förekommer oftast ett visst bortfall när det gäller information om utländsk bakgrund.

I HVB:s målgruppsbeskrivning används flera olika mått. Ett mått är barnens/ungdomarnas eget födelseland. 2005 var andelen inskrivna barn och ungdomar födda utanför Sverige mer än 40%, vilket innebar en ökning med minst 10 % från året innan. Den höga andelen förklaras i viss mån av att Krutons målgrupp uteslutande består av flickor med annan bakgrund än svensk men utgör ingen förklaring till ökningen mellan åren. Det bör också påpekas att ensamkommande flyktingbarn inte ingick i målgruppen 2005.

Ett annat mått på den stora andelen inskrivna barn och ungdomar med utländsk bakgrund är att sannolikt c:a 70 % av barnen och ungdomarna hade minst en förälder född utanför Sverige. Bortfallet gör att en exakt uppgift inte kan anges.

Placerande kommun och placeringsbeslut

Av inskrivningarna 2005 gjordes 80 % av stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad, vilket var en ökning med 15 % från 2004. Den ökande andelen inskrivningar från Stockholms stad berodde bland annat på Lidas och Skås nedläggning. I dessa verksamheter gjordes många inskrivningar från andra kommuner än Stockholm.

Förändringar förekom också när det gällde placeringsbeslut. 2005 var andelen LVU-placeringar totalt 23 % (utbildningsförvaltningens inskrivningar ej medräknade). Detta var en viss minskning från 2004. Minskningen gällde enbart inom barn- och föräldraverksamheterna. 2004 gjordes 29 % av barninskrivningarna enligt LVU, medan andelen 2005 var 13 %. Frågan om detta är en trendmässig förändring i synen på insatser för barn och föräldrar eller beror på en slumpmässig skillnad mellan åren kan sannolikt besvaras när uppgifterna från följande år är tillgängliga.

I motsats till i barnverksamheterna ökade andelen LVU-inskrivningar i ungdomsverksamheterna, från 26 % 2004 till 35 % 2005, en viss ökning till en relativ hög andel, mer än 1/3-del av inskrivningarna. Även om denna ökning inte är statistiskt signifikant kan samma fråga ställas som beträffande barnen – är förändringen slumpmässig eller uttryck för en trend?

Barnens, föräldrarnas och ungdomarnas situation innan inskrivningen

Bilden av att barnen och ungdomarna kommer från splittrade familjer återkommer i redovisningar betr. barn och ungdomar med psykosociala problem. Mindre än hälften av de inskrivna barnen och ungdomarna under 18 år hade båda biologiska föräldrarna som vårdnadshavare. Oftast hade enbart mamman vårdnaden. Detta gäller också för de yngsta barnen 0 – 6 år.

De inskrivna barnens skolproblem återkommer också. Något över hälften av barnen och ungdomarna inskrivna 2005 gick i vanlig skola utan speciella insatser. Här fanns dock mycket stora könsskillnader: 70 % av pojkarna och 13 % av flickorna fick speciella skolinsatser eller hade någon form av särskild skolgång.

Uppgifterna om barnens, föräldrarnas och ungdomarnas problem innan inskrivningen kan vara osäkra. Informationen är i en del fall bristfällig och tonvikten ligger ofta på de problem och svårigheter som är direkt orsak till inskrivningen. Det finns oftast inte behov av lika mycket kunskap vid en akut och/eller kortvarig inskrivning som vid en längre behandlingsinskrivning.

När det gäller barnens problem var bilden i huvudsak ungefär samma 2005 som 2004. Beteendeproblem och anknytnings-/relationsproblem var de vanligaste problemen 2005 och angavs beträffande c:a 25 % av barnen. Andelen barn utsatta för våld, hot om våld eller psykiska övergrepp hade ökat från 10 % till 19 %. Detta är en ökning som kan inge oro men materialets begränsade omfattning ger inte underlag för mer generella slutsatser.

Inskrivningarna i barn- och föräldraverksamheterna utgår i första hand från föräldrarnas situation och svårigheter. Svårigheter i föräldrarollen och anknytnings-/relationsproblem med barnen är de problem som oftast angavs beträffande mammorna. Detta är också väntat med tanke på att i verksamheternas insatser läggs tyngdpunkten på relationen mellan barn och förälder. Problemen bland föräldrarna var delvis av något mindre omfattning 2005 än 2004, bland annat som följd av Lidas och Skås nedläggning, men minskningen hade förmodligen också slumpmässiga orsaker. Detta är förmodligen också en förklaring till en minskad omfattning av problem hos papporna. Uppgifterna är dock också ett tecken på att många av papporna saknas i barnens liv och därigenom saknas information om papporna.

Ungdomarnas problem och svårigheter var 2005 ungefär samma som 2004. Olika former av skolproblem, svårigheter att kunna bo kvar i föräldrahemmet, psykiska problem och beteendeproblem angavs i stor utsträckning. Totalt angavs missbruksproblem och/eller kriminella problem, inkl. våldsanvändning betr. 37 % av ungdomarna - 52 % av pojkarna och 26 % av flickorna. Hot om våld eller annat psykiskt hot mot ungdomarna förekom liksom 2004 i stor omfattning. 2005 var andelen 31 %, medan däremot betydligt färre ungdomar, fr.a. flickor, hade varit utsatta för våld 2005 jämfört med 2004.

Uppdrag och arbetsmål

I arbetet med barnen och föräldrarna var utredning och stöd de vanligaste uppdragen 2005 och förekom i ungefär samma omfattning som 2004. Dessa uppdrag gällde vardera betr. c:a 30-40 % av barnen/familjerna. Däremot hade behandlingsuppdragen minskat, framför allt som följd av Lidas och Skås nedläggning. Ungdomsverksamheternas uppdrag skiftade beroende på verksamhetens inriktning. Det vanligaste uppdraget var att ge stöd, och förekom både vid akutinsatser och i mer långsiktigt behandlingsarbete. Omsorg och omvårdnad, skydd och behandling är andra ofta förekommande uppdrag. Dessa uppdrag minskade dock något i omfattning 2005 jämfört med 2004 beroende på den ökade andelen inskrivningar från utbildningsförvaltningen på BAS samt den minskade andelen inskrivningar längre än 7 dagar på Kruton.

Utskrivningsuppgifter

2005 var den genomsnittliga inskrivningstiden inom akutverksamheterna c:a 2 månader och c:a 6 månader inom stöd- och behandlingsverksamheterna. Inom ungdomsverksamheterna minskade den genomsnittliga inskrivningstiden på stöd- och behandlingssidan från 10 månader 2004 till 6 månader 2005. Minskade inskrivningstider förekom fr.a. på BAS.

Andelen utskrivningar efter fullföljt uppdrag ökade en aning 2005 jämfört med 2004 både inom barn/föräldra- och ungdomsverksamheterna. Ökningen var c:a 10 %-andelar inom båda verksamhetsformerna, till 65 % inom barn/föräldraverksamheter och 60 % inom ungdomsverksamheterna. Utskrivningar efter fullföljt uppdrag kan innebära att utskrivningen görs till annan placering, när detta har ingått som en tänkbar planering när uppdraget formulerades. Utskrivningar till annan placering eller behandling, t.ex. i hemmet, som följd av att det under inskrivningen har framkommit behov av andra insatser utgör däremot ett separat svarsalternativ bland utskrivningsorsakerna. Denna utskrivningsorsak har angivits i ganska stor utsträckning i barn- och föräldraverksamheterna. C:a 20% av utskrivningarna gjordes av denna orsak. Bland ungdomsverksamheterna var andelen 10%.

Utskrivningar efter egen begäran kunde förekomma t.ex. när den inskrivna ungdomen/ föräldern inte anser att en fortsatt inskrivning är nödvändig eller önskvärd. Detta var den näst vanligaste utskrivningsorsaken i ungdomsverksamheterna och angavs betr. 16 % av utskrivningarna, dock i stort sett enbart på Kruton. En del av flickorna inskrivna på Kruton valde att flytta hem igen – eller påverkades (tvingades?) av sin familj till detta.

Avbrutna placeringar av andra orsaker, t.ex. oplanerade utflyttningar, rymningar, regelbrott eller konflikter angavs också som utskrivningsorsak, men i mindre omfattning. Det gällde 5 % av utskrivningarna i barn/föräldraverksamheterna och 8 % i ungdomsverksamheterna.

Den ökade andelen utskrivningar efter fullföljt uppdrag i barn- och föräldraverksamheterna har samband med dels att fler utskrivningar skedde efter utfört uppdrag på Duvnäs föräldrastöd och i Surbrunnsgatans stödboende och dels p.g.a. Lidas och Skås nedläggning. En del av de inskrivningar som påbörjades i dessa verksamheter 2004 avslutades innan uppdraget hann fullföljas, vilket återverkar på redovisningen om utskrivningsorsakerna 2004.

Inom ungdomsverksamheterna berodde den ökade andelen utskrivningar efter fullföljt uppdrag bl.a. på det ökade antalet inskrivningar på BAS från utbildningsförvaltningen och på ett minskat antal inskrivningar längre tid än en vecka på Kruton. Nästan alla inskrivningar från utbildningsförvaltningen avslutades efter utfört uppdrag. När det gäller inskrivningarna på Kruton avslutas som nämnts en del av dessa utan att uppdraget hinner utföras. Detta gäller i första hand de kortaste inskrivningarna på 0 – 7 dagar. Inskrivningarna längre än 7 dagar avslutades däremot i större omfattning efter utfört uppdrag 2005 än 2004.

Uppföljningarna

Uppföljningsuppgifter från socialsekreterare sex månader efter utskrivningen, i ett senare skede av projektet också från föräldrar och ungdomar, utgör en viktig del av utvärderingsarbetet. Insamlandet av uppföljningsuppgifter påbörjades 2006 och uppgifterna från inskrivningarna 2004 och 2005 är därför ofullständiga. Uppföljningsuppgifterna bygger på journalanteckningar, andra arbetsanteckningar och ev. andra minnesbilder av socialsekreterarna.

Uppföljning av inskrivningarna 2004

Uppföljningsmaterialet betr. inskrivningarna 2004 är mycket begränsat och kan ses som en pilotstudie. Bortfallet är mycket stort, det finns uppföljningsuppgifter om totalt 24 % av inskrivningarna. Framför allt saknas uppgifter om barnen och föräldrarna, enbart 12 av 115 inskrivna barn ingår i materialet medan uppgifter finns om 33 ungdomar av 73.

Två uppgifter från uppföljningarna har redovisats i rapporten. När det gäller barnens och ungdomarnas psykosociala situation vid uppföljningen bedömde socialsekreterarna att nästan alla barn i materialet hade en mycket eller fr.a. ganska bra situation. Det gällde 9 av de 10 barn det finns uppgifter om. Bland ungdomarna bedömdes de flesta, 64 %, också ha en mycket eller ganska bra psykosocial situation medan situationen för en mindre grupp, 23 %, bedömdes som ganska dålig. Övriga 13 % befann sig en mellangrupp ("både bra och dålig").

Svarsfördelningen blev ungefär samma i frågan om hur planeringen som gjordes vid utskrivningen hade hållit. För de flesta barnen bedömdes denna ha hållit mycket bra medan svaren beträffande ungdomarna visade på en mer blandad bild. Beträffande 16 angavs att planeringen hållit mycket eller ganska bra och beträffande 10 inte så bra eller inte alls.

Dessa mycket begränsade uppgifter från 2004 visade att de barn som ingick i materialet hade en huvudsakligen bra psykosocial situation vid uppföljningen medan bilden var mer blandad beträffande ungdomarna.

Uppföljning av inskrivningarna 2005

Bortfallet

Olika former av bortfall förekommer betr. uppföljningsuppgifterna:

- oregistrerat bortfall: information har inte inhämtats. Detta förekom framför allt under projektets första år.
- registrerat bortfall: verksamheten har försökt få information men uppföljningsuppgifter har inte kunnat fås
- uppgiftsbortfall: uppföljning har gjorts men information saknas betr. olika uppgifter. Uppgiftsbortfallet skiftar från fråga till fråga.

Bortfallet var stort också beträffande inskrivningarna 2005. Av de 140 inskrivningarna finns uppföljningsuppgifter om 73, dvs. 52 %. Uppföljningsuppgifterna om 18 inskrivningar på BAS från utbildningsförvaltningen var mycket begränsade och dessa uteslöts därför ur materialet. Återstod gjorde då 55 uppgifter från ett material på 122 inskrivningar, 45 %. Bortfallet var betydligt större i barn/föräldragruppen än i ungdomsgruppen.

Som vanligaste orsaker till bortfallet angavs antingen att man inte lyckats få information från socialsekreteraren eller annan tjänsteman, trots ibland många försök, eller att socialtjänsten inte längre hade någon kontakt med ungdomen/familjen.

För att få en uppfattning om de tillgängliga uppföljningsuppgifterna skulle kunna vara giltiga också för den stora bortfallsgruppen gjordes en relativt ingående bortfallsanalys med utgångspunkt från ett antal viktiga inskrivnings- och utskrivningsuppgifter. Denna analys visade på förvånansvärt små skillnader mellan den grupp som det fanns uppföljningsuppgifter om och bortfallsgruppen, i synnerhet beträffande barnen och föräldrarna. Skillnaderna var också små beträffande ungdomarna. De skillnader som fanns pekade på att ungdomarna i uppföljningsmaterialet möjligen hade mer problem innan inskrivningen än ungdomarna i bortfallsgruppen.

Uppföljningsresultat

Boende, skolgång och vårdinsatser

De flesta barnen och ungdomarna bodde vid uppföljningen på samma sätt som direkt efter utskrivningen: 16 barn bodde i föräldrahemmet vid uppföljningen och 3 barn bodde i familjehem, 2 av dem efter att först ha placerats i jourhem efter utskrivningen och ett barn som flyttade hem med förälder vid utskrivningen. Boendet förändrades i något större utsträckning för ungdomarna. Framför allt bodde fler ungdomar i tränings- eller försökslägenhet vid uppföljningen än vid utskrivningen. Dessa ungdomar hade vid utskrivningen flyttat antingen hem eller placerats i någon form av dygnetrunt vård. Det förändrade boendet kan ses som en positiv förändring och ett led i ungdomarnas självständighetsutveckling.

När det gäller skolgången tyder uppgifterna på att många av barnen och ungdomarna med speciella insatser eller särskild skolgång innan inskrivningen också hade detta vid tiden för uppföljningen. De begränsade uppföljningsuppgifterna visar inte på några tydliga förändringar i förhållande till bilden innan inskrivningen. Detta kan knappast heller förväntas så kort tid efter utskrivningen.

Någon form av vård/stödinsats förekom för de flesta barnen och ungdomarna efter utskrivningen. Materialet ger begränsad information om hur dessa insatser utfallit. Många av insatserna är långsiktiga och förändringar kan ofta inte väntas redan sex månader efter utskrivningen.

Barnens, ungdomarnas och föräldrarnas psykosociala situation

Bedömningarna av barnens och ungdomarnas psykosociala situation vid uppföljningen gav 2005 en delvis annorlunda bild än de mycket begränsade uppgifterna från 2004. 2005 bedömdes 50 % av barnen ha en mycket eller ganska bra psykosocial situation, 44 % bedömdes ha en både bra och dålig situation medan 6 % (1 barn) bedömdes ha en ganska dålig situation. Bilden var alltså mer blandad 2005 än 2004, då de positiva bedömningarna övervägde klart. På ungdomssidan visade däremot uppföljningsuppgifterna från 2005 på en övervägande positiv bild, bättre än 2004. Antalet ungdomar vars situation bedömdes som mycket eller fr.a. ganska bra var 63 %, svaret ”både bra och dålig” angavs för 22 % medan andelen vars situation bedömdes som ganska eller mycket dålig var 15 %. Också när bedömningarna begränsades till de ungdomar som hade flest problem vid inskrivningen övervägde de positiva bedömningarna. Uppgifterna stämmer med att betydligt färre ungdomar angavs ha missbruksproblem resp. kriminella problem vid uppföljningen än vid inskrivningen.

Uppgifterna om mammornas situation vid uppföljningen är för få för att kunna ligga som underlag för några slutsatser. Uppgifterna visar att ungefär lika många mammor har en förbättrad, oförändrad eller försämrad situation.

Hur planeringen vid utskrivningen hade hållit

Planeringen vid utskrivningen bedömdes betr. de flesta barnen och föräldrarna ha hållit mycket eller ganska bra. Det gällde också för de flesta av ungdomarna, planeringen hade hållit mycket bra för mer än hälften av ungdomarna. För en relativt stor grupp, 38 %, hade dock planeringen hållit mindre bra eller inte alls.

Liksom många andra uppgifter i uppföljningen behöver dessa uppgifter studeras mer ingående och kompletteras med andra utvärderingsuppgifter för att ge en mer detaljerad bild av vilka faktorer som påverkar situationen för barnen, ungdomarna och föräldrarna efter utskrivningen.

Sammanfattande synpunkter betr. uppföljningsresultaten

Uppföljningsuppgifterna från 2005 ger en blandad bild. Uppgifterna om barnen och föräldrarna visar positiva förändringar för en del av barnen, dock inte i någon större omfattning. Det begränsade antalet uppföljningsuppgifter kan inte ligga till grund för mer generella slutsatser om situationen för barnen och föräldrarna vid uppföljningen. Även om bortfallsanalyserna visar på stora likheter mellan uppföljningsgruppen och bortfallsgruppen kan vi enbart dra slutsatser utifrån det tillgängliga materialet.

När det gäller ungdomarna är bilden något tydligare. Dels är bortfallet betydligt mindre än när det gäller barnen och föräldrarna och dels finns flera uppgifter som pekar på positiva förändringar i ungdomsgruppen. Uppföljningsuppgifterna tyder på minskade problem vid tiden för uppföljningen för de mest problembelastade ungdomarna och vidare också på en del positiva förändringar i boendesituationen för en del av ungdomarna.

Att vårdinsatser av olika slag pågår för de flesta barnen, föräldrarna och ungdomarna utgör också viktig information angående situationen vid uppföljningen även om det kan vara svårt att direkt värdera detta.

Förutom det stora bortfallet finns det ytterligare några viktiga faktorer att beakta beträffande uppföljningsresultaten. Det gäller dels vilket eller vilka uppdragen som fanns under inskrivningen och dels tidpunkten för uppföljningen.

Uppdraget har ett direkt samband med verksamhetsinriktningen och målgruppen. En viktig aspekt är om uppdraget innebär huvudsakligen akuta insatser eller mer långsiktiga förändringsmål, t.ex. genom behandling. Om uppdraget enbart gäller akuta insatser är det inte självklart att man kan förvänta sig något tydligt samband mellan inskrivningen och situationen 6 månader senare, möjligen efter en kortare tid. Om uppdraget å andra sidan har som syfte att åstadkomma eller bidra till en mer varaktig förändring kan hävdas att 6 månader är för kort tid för att bedöma utfallet av t.ex. behandlingsinsatser. Sådana insatser bör följas upp också längre tid efter utskrivningen för att ge en bild av mer varaktiga förändringar.

Valet av uppföljningstid i projektet utgör en kompromiss som följd av att verksamheter med mycket olika inriktning och målgrupper ingår i projektet. Olika uppföljningstidpunkter eller flera uppföljningar är knappast möjliga att administrera eller genomföra inom det gemensamma projektets ram. Det bör framhållas att det omfattande arbetet med utvärderingen – materialinsamlingen, dataregistreringen, analyserna och redovisningarna på verksamhetsnivå – görs inom ramen för den ordinarie verksamheten utan extra resurser.

Erfarenheterna från arbetet med uppföljningarna ligger självklart till grund för en kontinuerlig utveckling av utvärderingsarbetet. Det gäller frågorna och svarsalternativen i de olika formulärens, metoder för materialinsamlingen och analyserna av materialet. Delvis förändrade eller förtydligade frågeställningar, mindre bortfall och mer ingående analyser kommer förhoppningsvis att ge alltmer fördjupade kunskaper om målgruppen och insatserna inom Stockholm HVB Barn och Ungdom.

Kompletterande uppgifter - enkätsvar från socialsekreterare och resultat från enskilda verksamheter

I rapportens avslutade del presenteras kortfattat resultat från enkäten till socialsekreterarna angående inskrivningen och ett antal resultat från enskilda verksamheter. När det gäller enkätsvaren finns f.n. dataregistrerade bedömningar betr. 62 inskrivningen åren 2004- 07 i fyra HVB-verksamheter. Bedömningarna gäller hur inskrivningen har fungerat, hur målen med inskrivningen har uppnåtts och hur samarbetet med verksamhetspersonalen fungerat. De flesta bedömningar är positiva, i stor omfattning mycket positiva.

På BAS – Bromma Arbets- och Studieceter finns uppgifter om den inskrivna målgruppen f. o .m. 1998. Några inskrivningsuppgifter redovisas: den stora ökningen av antalet inskrivningar under senare år och omfattningen av några av de vanligaste problemen bland ungdomarna. Andelen ungdomar med missbruksproblem, kriminalitet och skolproblem ökade under perioden 2001 -04 men har minskat därefter. Uppgifterna bekräftar och förtydligar resultat som redovisas i andra delar av rapporten.

Från Linggården och den nystartade verksamheten Söderbo redovisas uppgifter om ensamkommande flyktingbarn och -ungdomar. Detta är en viktig målgrupp inom HVB sedan 2006. Uppgifter om 64 barn och ungdomar redovisas beträffande ålder, nationalitet, utskrivningsorsak och boendet efter utflyttningen. De flesta ungdomarna kommer från Asien, fr.a. från Irak och Afghanistan. De allra flesta ungdomarna skrivs ut efter att ha fått uppehållstillstånd och flyttar därefter oftast till familjehem eller jourhem.

Surbrunnsgatans stödboende redovisar några uppgifter om enkätsvar från 20 socialsekreterare och 4 föräldrar angående inskrivningen. Bedömningarna är övervägande positiva. De statistiska uppgifterna kompletteras med några kommentarer från socialsekreterare och föräldrar.

Slutligen redovisas behandlingsresultat från Duvnäs föräldrastöd mätt med skattningsinstrumentet TCQ (Target Complaint Questionnaire). Föräldrarna skattade omfattningen av sina problem vid olika tillfällen innan behandlingen, efter behandlingen och vid en uppföljning. Föräldrarna bedömde att deras problem hade minskat betydligt eller upphört fullständigt efter behandlingen. Denna effekt kvarstod också vid uppföljningen.